

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

David Hájek

**Důvody příklonu americké židovské menšiny
k prezidentským kandidátům Demokratické
strany mezi lety 1992 až 2000**

Bakalářská práce

Praha 2009

Autor práce: **David Hájek**

Vedoucí práce: **PhDr. Kryštof Kozák, PhD.**

Oponent práce: **Doc. PhDr. Miloš Calda**

Datum obhajoby: **2009**

Hodnocení: **výborně**

Bibliografický záznam

HÁJEK, David. *Důvody příklonu americké židovské menšiny k prezidentským kandidátům Demokratické strany mezi lety 1992 až 2000*. Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2008. 51 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. et Mgr. Kryštof Kozák, PhD.

Anotace

Bakalářská práce „Důvody příklonu americké židovské menšiny k prezidentským kandidátům Demokratické strany mezi lety 1992 až 2000“ pojednává o volebním chování americké židovské menšiny v prezidentských volbách mezi lety 1992 až 2000. Američtí židé vykazují nadprůměrné příjmy, a tak by se dalo předpokládat, že budou při prezidentských volbách volit spíše Republikánskou stranu, tak jako ji volila většina ostatních nadprůměrně vydělávajících Američanů. Američtí židé se však u voleb ve sledovaném období velmi výrazně přiklíněli ke kandidátům Demokratické strany.

Cílem této práce je podat vysvětlení tohoto zdánlivě paradoxního volebního chování. Studie nejprve téma zasazuje do širšího historického kontextu, poté popisuje židovskou menšinu mezi lety 1992 až 2000. Velký důraz je při tom kladen na její socioekonomické postavení a převládající názory na různé problémy a otázky USA v 90. letech. Dále se věnuje obecným zásadám volebního chování Američanů a konkrétnímu popisu volebního chování židovské menšiny. Výstupem tohoto textu je vysvětlení zkoumaného výrazného příklonu amerických židů k prezidentským kandidátům Demokratické strany.

Annotation

Bachelor thesis „The Reasons of the American Jews' Inclination to Democratic Party Candidates in Presidential Elections Between Years 1992 and 2000” deals with voting behavior of Jews in American presidential elections between years 1992 and 2000. Above-average earning American Jews tended to vote democratic presidential candidates even though other above-average earning Americans tended to vote republican presidential candidates.

The aim of this text is to explain this seemingly paradoxical voting behavior. Firstly, the

study describes broader historical context and then describes the situation of the Jewish minority in the USA during the period of our interest. Socioeconomic characterization and dominant attitudes of American Jews towards main USA problems and issues are emphasized. The thesis also reviews voting behavior in general and voting behavior of the Jewish minority. The last chapter explains the reasons of the Jewish voting behavior in the American presidential elections.

Klíčová slova

židé, USA, prezidentské volby, volební chování, Demokratická strana, Republikánská strana

Keywords

Jews, USA, presidential elections, voting behavior, Democratic Party, Republican Party

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v repozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 17. května 2009

David Hájek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. et Mgr. Kryštofu Kozákovi, PhD. za cenné poznámky.

Obsah

ÚVOD	3
1. KRÁTKÝ PŘEHLED HISTORIE ŽIDŮ V USA VE 20. STOLETÍ	6
1.1 DEFINICE ŽIDOVSTVÍ V USA	6
1.2 OD POČÁTKU STOLETÍ DO 20. LET 20. STOLETÍ	7
1.3 OD 30. LET DO KONCE DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY	8
1.4 OD DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY DO 60. LET	9
1.5 LÉTA 70. A LÉTA 80.	10
2. ŽIDOVSKÁ MENŠINA VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ (1992–2000).....	11
2.1 VNITŘNÍ DIFERENCIACE JUDAISMU V USA	11
2.2 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA AMERICKÝCH ŽIDŮ JAKO CELKU.....	13
2.3 POSTOJ AMERICKÝCH ŽIDŮ K VYBRANÝM PROBLÉMŮM USA MEZI LETY 1992 AŽ 2000	15
3. ŽIDÉ A POLITIKA (1992–2000).....	21
3.1 VÝZNAM ŽIDOVSKÉ MENŠINY.....	21
3.2 NEJDŮLEŽITĚJŠÍ FAKTORY PŘI ROZHODOVÁNÍ AMERICKÝCH VOLIČŮ PŘI PREZIDENTSKÝCH VOLBÁCH	24
3.3 VOLEBNÍ CHOVÁNÍ ŽIDOVSKÉ MENŠINY V USA PŘI PREZIDENTSKÝCH VOLBÁCH VE SVĚTLE PŘEDCHOZÍ KAPITOLY	26
4. VYSVĚTLENÍ PŘÍKLONU K DEMOKRATŮM PŘI PREZIDENTSKÝCH VOLBÁCH.....	30
4.1 ANTISEMITISMUS	31
4.2 NÁBOŽENSKÉ FAKTORY.....	31
4.3 DŮVODY VYCHÁZEJÍCÍ Z HISTORIE.....	34
4.4 FAKTOR GEOGRAFIE	36
4.5 DALŠÍ DŮVODY	36

ZÁVĚR.....	39
RESUMÉ.....	41
POUŽITÁ LITERATURA	43
SEZNAM PŘÍLOH.....	46
PŘÍLOHY	

Úvod

Postavení, názory a chování židovské menšiny jsou častým námětem akademického zkoumání. Tato práce se zaměří na židovskou menšinu v USA. Ve Spojených státech amerických má problematika židovské minority mimo jiné i politologickou rovinu. Již od 20. let 20. století se totiž u prezidentských voleb američtí židé trvale a výrazně přiklánějí k Demokratické straně. Toto chování je pozoruhodné zvláště dáme-li ho do spojitosti se socioekonomickým postavením amerických židů. Židé v USA vykazují ve srovnání s ostatními americkými občany nadprůměrné příjmy. Ze studií a analýz amerických prezidentských voleb přitom vyplývá, že čím vyšší příjmy obecně volič má, tím spíše volí kandidáty Republikánské strany, která dlouhodobě zastává například politiku nižších daní. Naopak tak silný příklon k Demokratické straně, jaký vykazují američtí židé, se dá srovnávat spíše s chudšími Američany či Afroameričany. Početně židé v USA představují asi 2–3 % americké populace, a nepatří tedy z tohoto pohledu mezi nejvýznamnější menšiny. Těší se však nadprůměrnému zastoupení například ve vyšším managementu, médiích ale i ve vrcholných politických orgánech, jako je Sněmovna reprezentantů či Senát. Dále jsou nadprůměrně aktivní jak v předvolebních kampaních, tak během samotných voleb, kdy vykazují nadprůměrnou volební účast. Tato fakta výrazně zvyšují význam sledované minority. Práce se bude věnovat pouze volebnímu chování v prezidentských volbách, a to z důvodu omezeného rozsahu bakalářské práce. Co se týče vymezení časového, bude sledováno především období mezi lety 1992 až 2000, kam spadají troje prezidentské volby. Uvedené období bylo vybráno s ohledem na co možná největší aktuálnost a zároveň dostatečnou dostupnost dat a analýz. Právě omezená dostupnost dat byla důvodem, proč nemohl být realizován původní záměr sledovat volební chování amerických židů od roku 1992 až do roku 2006. Jistě by bylo zajímavé a relevantní zkoumat delší časový úsek, nicméně i zde platí omezení rozsahem bakalářské práce.

Práce si klade za cíl zodpovědět na základní otázku, proč se americká židovská menšina v prezidentských volbách drtivě přiklání na stranu Demokratické strany. To je zajímavé a zdánlivě paradoxní chování, protože obecně židé v USA patří mezi nadprůměrně vydělávající Američany, kteří mají obecně tendenci volit spíše Republikánskou stranu. Navíc je nutné si uvědomit výraznou vnitřní diferenciaci židovské menšiny, která se však v konečných volebních výsledcích příliš neprojevuje a židé jsou v tomto ohledu poměrně jednotní, když dávají kandidátům Demokratické strany běžně dvě třetiny svých hlasů.

Bakalářská práce je rozdělena na čtyři části. První část předkládá krátký přehled historie židů v USA ve 20. století. Zde bude popsán vývoj socioekonomického postavení a volebního chování sledované minority. Tato kapitola je pro větší přehlednost rozdělena na pět podkapitol, které sledované období časově dělí. Cílem této části práce je podat stručný historický úvod a širší kontext zkoumané problematiky. Ten je totiž pro přesnou analýzu volebního chování amerických židů nezbytný.

Druhá kapitola představí americké židy v období 1992–2000. Tato část se bude věnovat vnitřnímu rozdělení amerického židovstva, bude charakterizovat jeho socioekonomické postavení a popíše postoj amerických židů k vybraným problémům USA.

Ve třetí kapitole bude vysvětleno, proč a jak je židovská menšina v americké politice významná. Dále zde bude popsáno, jaké faktory hrají nejvýznamnější roli při rozhodování amerických voličů koho při prezidentských volbách volit. Poslední podkapitola třetí části se bude věnovat volebnímu chování amerických židů – například jak židé volili jako celek a do jaké míry jsou u prezidentských voleb jednotní.

V závěrečné, čtvrté, kapitole budou popsány jednotlivé faktory vysvětlující zdánlivě paradoxní chování amerických židů u prezidentských voleb 1992–2000. V této kapitole bude využito informací z předcházejících kapitol.

Literatura vztahující se k tématu této bakalářské práce je téměř výhradně v anglickém jazyce. Česky vyšly zatím pouze publikace, které se věnují judaismu a židům obecně. O situaci amerických židů lze pak v těchto publikacích najít pouze několik stran. V této práci byly použity publikace *Svět Židů* a *Měníci se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Tyto publikace byly přínosné pro obecné pochopení základů judaismu a jeho problémů. V anglickém jazyce již vyšlo několik knih, které se věnují americkému židovstvu a jeho volebnímu chování. Pro účely této práce byla přínosná zejména kniha *Jews In American Politics* od Sandy Maisel, která podává komplexní popis americké židovské menšiny a drtivá část publikace se věnuje právě židům v americké politice. Další stěžejní publikací pro tuto studii byla *The Jews of the United States, 1654 to 2000* od Hasie Diner, která byla důležitá převážně pro pochopení historického kontextu volebního chování amerických židů. Pro získání dat o názorech na různé významné otázky a problémy v USA mezi lety 1992 až 2000 a také pro získání dat o socioekonomickém postavení amerických židů ve sledovaném období byla zásadní publikace *Jewish Distinctivness In America* od Toma Smithe. Dále byly velmi přínosné průzkumy veřejného mínění amerických židů prováděné organizací *American Jewish Committee*. Další literatura byla čerpána z internetu, převážně pak z internetového archivu

odborných článků *www.jstor.org*. Ač se tyto články zkoumané problematiky týkaly zpravidla pouze částečně, byly velmi cenným a nepostradatelným zdrojem informací.

Možným problémem literatury, ze které tato práce vycházela, by mohl být fakt, že velká část informací o socioekonomickém postavení a názorech amerických židů byla vydána židovskými organizacemi (např. *American Jewish Committee*). Tomuto problému ale nebylo lze se vyhnout, neboť data stejné povahy jiné (nežidovské) provenience nejsou v České republice dostupná. Na druhé straně fakt, že uvedená data jsou akademickou komunitou všeobecně přijímána a nejsou předmětem sporů či kontroverzí naznačuje, že z nich lze přinejmenším rámcově vycházet

1. Krátký přehled historie židů v USA ve 20. století

V této kapitole nejprve definuji, jak tato práce chápe židovství v USA, poté ve stručnosti představím vývoj postavení židovské menšiny v USA od počátku do 90. let 20. století.

S ohledem na téma práce se budu zabývat politickým chováním, které zasadím do dobového kontextu – popíši postupný socioekonomický vývoj sledované menšiny a hlavní témata a problémy, se kterými se židé v USA během této doby potýkali.

1.1 Definice židovství v USA

Jestliže chce tato práce zkoumat volební chování židovské minority ve Spojených státech amerických, pak je nutné nejprve definovat, kdo bude jako americký žid chápán. V této práci bude za příslušníka židovské menšiny považován ten, kdo uvádí judaismus jako své náboženství, i ten, kdo se prostě označuje za žida. Definice byla vybrána hlavně z toho důvodu, že průzkumy mínění (se kterými bude tato studie pracovat) nezkoumají židovský původ respondentů nijak podrobně. Spokojí se totiž s odpovědí, že se respondent sám za žida považuje. Přístupy k definici příslušníka židovské menšiny v USA jsou však různé, a proto je přínosné je pro vyšší přehlednost zmínit.

Jednou z definic je, že americký žid je takový americký občan, který vyznává židovskou víru. To znamená, že členem židovské komunity se stává i konvertita. Tato definice však není kompletní, neboť americké židovstvo má rozsáhlejší základnu. Existuje totiž i skupina židů nevěřících v Boha (asi 30 %). Potomek židovských rodičů se automaticky také stává židem, i když by se dále náboženského života neúčastnil. Dokonce i ten, který původně vyznával judaismus, ale od víry se odklonil, či ji zcela zavrhl, zůstává židem, ač již není plnohodnotným členem komunity. Svého židovství se však v podstatě vzdát nemůže (Schochet: 1988). Židovství záleží také na původu rodičů. Jestliže se totiž potomek narodí židovskému otci a nežidovské matce, pak nepatří k židovské komunitě. Naopak v případě, že matkou je židovka, na otci již nezáleží (Camus, Derczansky: 2008, s. 11). Toto pravidlo ale dnes již dodržuje jen ortodoxní judaismus. Nicméně ať už je jedinec podle ortodoxních pravidel členem židovské komunity, či není, faktem zůstává, že když je vychováván v židovském prostředí, je tím velmi ovlivněn. A jestliže nemá nábožensky podobný pohled

jako ostatní, jeho chování přesto silně formuje stejná historická zkušenost a kulturní dědictví s ostatními židy a s velkou pravděpodobností i podobné společenské postavení.

1.2 Od počátku století do 20. let 20. století

Během první pětiny 20. století židovská menšina v USA prožívala velkou proměnu, neboť z východní Evropy přicházela početně velmi silná vlna židovských imigrantů. Do té doby v USA převažovali němečtí židé, kteří se počítali ke střední třídě. (Maisel: 2001, s. 157). Početný proud židovských imigrantů výrazně oslabil až poté, co vstoupil roku 1924 v platnost nový restriktivní imigrační zákon (*National Origins Act*) (Diner: 2004, s. 209). Mezi lety 1900 a 1930 vzrostl počet židů v USA z 1 milionu (roku 1900) na odhadovaných 3,9 milionu (roku 1930). Většina z nich se usadila v průmyslových centrech na východě USA. Jak již bylo zmíněno, fakt, že většina nových židovských imigrantů pocházela z východní Evropy, výrazně změnil charakter sledované komunity, kde převážili příslušníci nižších a chudších společenských skupin. Ti byli vzhledem ke svému socioekonomickému postavení přívrženci levicové politiky (Maisel: 2001, s. 150). Důležité však je, že v této době stále židovská menšina v USA nebyla nijak výrazně přikloněna k žádné z tehdejších politických stran. První data o volebním chování židovské menšiny při prezidentských volbách se objevují roku 1916 (viz Přílohu č. 1). Roku 1928 již začíná příklon amerického židovstva k prezidentským kandidátům Demokratické strany, který se později ukáže jako bezprecedentně pevný a silný. Počínaje tímto rokem se bude podpora amerických židů demokratickým¹ kandidátům na prezidenta pohybovat většinou mezi 64 % a 90 % (viz Přílohu č. 1).

Příslušníci židovské menšiny v USA byli na počátku 20. století vystavováni různým příkladům diskriminace či antisemitismu. Jak píše Hasia Diner (2004, s. 210), byly v této době například přijímány kvóty, které omezovaly počet židovských studentů na univerzitách. Oficiálním důvodem byla snaha zamezit tomu, aby byly univerzity příliš konfesijní. Dále židé nemohli běžně vykonávat některá zaměstnání tzv. bílých límečků. Antisemitismus v USA zdaleka nedosáhl takových rozměrů jako například v Evropě, nicméně nebyl zanedbatelný. Obecně se dá říct, že do druhé světové války se míra antisemitismu v USA nesnižovala.

---

¹ Vzhledem k tématu této práce zde bude často používáno přívlastku „demokratický“. Pokud není uvedeno jinak, je tím myšlen vztah k americké Demokratické straně. Jestliže jsou proti sobě v textu postaveni například demokratický a republikánský kandidát, rozumí se, že jde o členy Demokratické strany a Republikánské strany

Nejvýrazněji se projevoval v menších městech, kde byla nejvyšší koncentrace fundamentalistických protestantů, kteří se obávali, že židé ničí základy americké křesťanské civilizace. Mezi lety 1922 a 1929 dokonce slavný podnikatel Henry Ford vedl vlastní antisemitskou kampaň, když ve svých novinách publikoval mimo jiné části Protokolů síónských mudrců. Ve 20. letech byli židé spíš nižší střední třídou. Pracovali jako nižší kvalifikovaní zaměstnanci v lehkém průmyslu a často se živili jako majitelé drobných obchůdků. Velmi málo židů pracovalo v zemědělství (Diner: 2004, s. 230).

1.3 Od 30. let do konce druhé světové války

Během velké hospodářské krize, která postihla (nejen) Ameriku v průběhu 30. let, získala Demokratická strana pozici nejsilnější politické síly v USA (Maisel: 2001, s. 154). V této době začali být demokraté citlivější vůči sociálním otázkám a vůči odpovědnosti státu ve vztahu k občanům (Říchová: 1999, s. 191). Tím si Demokratická strana upevnila podporu příslušníků nižší střední třídy a členů odborů. Voličskými základnami demokratů se staly státy s velkými městskými centry s početnými menšinami imigrantů (např. Illinois, Pensylvánie či New York). Naopak Republikánská strana se stala spíše reprezentantem vyšší střední třídy a bohatších Američanů.

Velká hospodářská krize se velmi dotkla i příslušníků sledované menšiny a způsobila jejich příklon k levicovým organizacím, a dokonce i ke Komunistické straně. Velkou roli při příklonu židů k Demokratické straně měla politika F. D. Roosevelta. Američtí židé podporovali jeho boj proti izolacionismu a program New Deal, který se pomocí státní intervence snažil minimalizovat dopady ekonomické krize například podporou pracovních míst (Maisel: 2001, s. 155). F. D. Roosevelt byl pro židy velmi respektovaným a oblíbeným politikem, což bylo částečně dáno i nadprůměrným zastoupením židů ve federálních službách za jeho vlády. Oboustranně pozitivní vztah mezi F. D. R. a židy se však projevil vzrůstem antisemitismu v USA. New Deal byl v jistých kruzích pejorativně překřtěn na „Jew Deal“ a Roosevelt byl podle některých ve skutečnosti žid Rosenfeld (Diner: 2004, s. 211). Důležitým bodem za před druhou světovou válkou a během ní bylo omezení počtu židovských imigrantů. Antisemitismus prožíval ve 30. letech svůj vrchol, v roce 1938 dokonce 50 % Američanů odpovědělo kladně na otázku, zda mají o židech špatné mínění (*low opinion*). Vznikaly i různé antisemitské a nacistické organizace (např. *German American Bund*). Židé museli také

počítat s pokračující diskriminací při výběru práce, školy či bydliště. To vše jim ztěžovalo (ale neuzavřelo) cestu do střední třídy (Diner: 2004, s. 229). Antisemitismus paradoxně částečně přejali i Afroameričané, kteří se navzájem vyzývali k bojkotu obchodů, kde nejsou sami zaměstnáváni. Židé měli totiž malé obchůdky, kde často pracovali jen rodinní příslušníci (Diner: 2004, s. 210). Síla antisemitismu během 30. let a druhé světové války je dána tím, že průběhu krizí mívá společnost obecně silnější tendence k vyhraněným názorům a teoriím, které probíhající krizi vysvětlují jednoduše a jasně. Zesílení antisemitismu v krizových dobách se v evropských dějinách projevovalo opakovaně. Zde je nutné si uvědomit, že v tehdejší americké společnosti bylo mnoho imigrantů právě z Evropy, kde byl tehdy antisemitismus nejsilnější. Tito imigranti svou nedůvěru k židům přenesli i do USA. Obrovským nárůstem počtu židovských imigrantů během první čtvrtiny dvacátého století míru antisemitismu ještě zvýšil (Laqueur: 2008, s. 85).

1.4 Od druhé světové války do 60. let

Po druhé světové válce se procento židů, kteří pracovali jako níže postavení kvalifikovaní zaměstnanci v továrnách, výrazně snižovalo. Velké procento židů se začalo propracovávat mezi tzv. bílé límečky, což značí, že více a více z nich začalo patřit do střední třídy (Diner: 2004, s. 210; Maisel: 2001, s. 155). Popisované období je v odborné literatuře nazýváno zlatou érou pro židy, neboť postupně přestali pociťovat výraznější překážky seberealizace v americké společnosti. V 50. a 60. letech se také židé dostali mezi skupiny s nejvyšším průměrným dosaženým vzděláním a nejvyššími příjmy. V této době se také židé (podobně jako mnozí ostatní Američané) začali hromadně stěhovat z městských center na komfortnější předměstí. Dalším demografickým trendem byla migrace židů na jih USA (Maisel: 2001, s. 277).

Hlavním tématem poválečného období však bylo šoa. Tato tragédie byla obrovským šokem pro celý svět, pro židovskou populaci to však byla katastrofa jen těžko srovnatelná s něčím jiným v historii. Začalo vycházet obrovské množství knih a studií, kterými se židé snažili s tímto fenoménem vypořádat, byly organizovány každoroční vzpomínkové dny (např. *Warsaw Ghetto Memorial Evenenings*). Prožitek šoa zesílil usilovnost boje židů za občanská práva, který vyvrcholil v 60. letech (organizace jako *Anti Defamation League* či *American Jewish Committee* často nechávaly na svých shromážděních promluvit Martina Luthera

Kinga) (Maisel: 2001, s. 279). Například až po válce začali židé výrazně aktivně bojovat za práva Afroameričanů. Dříve totiž ještě sami neměli dostatečně silné postavení, a tak byli v tomto ohledu pasivnější. Další událostí, která silně ovlivnila židovskou populaci, byl vznik státu Izrael roku 1948. Židé v USA předpokládali, že bezpečnost nového státu bude lépe zajištěna, když bude fungovat systém mezinárodních organizací jako OSN (Diner: 2004, s. 281). Když Harry Truman uznal existenci Izraele jako nezávislého samostatného státu, příklon židů k Demokratické straně se tím utvrdil. Jediným republikánským prezidentem, který v tomto období dokázal získat v prezidentských volbách výraznější podporu židů, byl D. Eisenhower (36 % roku 1952 a 40 % roku 1960), kterého mnozí židé chápali jako osvoboditele koncentračních táborů (Maisel: 2001, s. 154, s. 277). Židé v poválečné době začali být také podezříváni z přílišných sympatií ke komunismu, což ještě zesílilo zatčení a poprava manželů Rosenbergových, kteří byli židovského původu. Tento trend utichl v 60. letech (Diner: 2004, s. 280).

1.5 Léta 70. a léta 80.

Během 70. a 80. let již většina amerických židů patřila mezi vyšší střední třídu (Diner: 2004, s. 336). S tím byly spojeny socioekonomické faktory, které dokazovaly, jak vysoko se židé jako skupina od počátku století dokázali vypracovat. Průzkum prováděný mezi lety 1973 a 1987 prokázal, že židé dosahují průměrně vyššího vzdělání než Američané nežidovského původu. I když autoři výzkumu sledovali pouze občany vyšší střední třídy žijící ve větších městech, židé se vzdělávali průměrně o více než 2 roky déle a dosahovali prestižnějších povolání (viz Přílohu č. 2). Na počátku století však v těchto sledovaných oblastech byli židé srovnatelní s většinovou populací USA (Chiswick: 1993, s. 232 - 236).

Američtí židé byli stále pozoruhodní i ve svém volebním chování, neboť při volbách se chovali velmi podobně jako Afroameričané, to znamená, že silnou většinou volili Demokratickou stranu (Diner: 2004, s. 336). I v této éře dokázal získat jeden republikánský prezidentský kandidát výraznější podporu židů. Byl jím R. Reagan (roku 1980 získal 39 % hlasů židovských voličů), který si židy naklonil svým tvrdým přístupem k SSSR. Naopak demokrat J. Carter v tomto roce získal výrazně nízkou podporu (45 % židovských voličů), což bylo nejméně od roku 1920.

2. Židovská menšina ve sledovaném období (1992–2000)

V této kapitole budu sledovat židovskou menšinu v USA v letech 1992 až 2000 z různých pohledů (socioekonomický status, religiozita, vnitřní rozpory, geografické rozmístění), které mají podle odborné literatury vliv na politické chování. Dále pomocí průzkumů veřejného mínění popíšu, jaké má sledovaná menšina názory na hlavní témata politiky v USA ve sledovaném období.

2.1 Vnitřní diferenciaci judaismu v USA

Židovská menšina v USA je často chápána jako jednolitá, ovšem při bližším pohledu lze rozlišovat několik štěpných linií, jako je například religiozita či věk židů. Věřící židé v USA se dělí na tři hlavní skupiny: ortodoxní, konzervativní a reformní.

Asi 8 % židů v USA patří k ortodoxní větvi (Chanes: 2008, s. 6). Ortodoxní židé jsou ze tří uvedených skupin nejuzavřenější a odmítají větší reformy přístupu ke svému náboženství. Ortodoxní židé udržují silnou segregaci žen a mužů (Diner: 2004, s. 255). Jejich konzervativní přístup k životu se projevil například na začátku 80. let, kdy uvnitř uvnitř židovské komunity začala debata o tom, jak definovat, kdo je žid. Rostoucí počet tzv. intermarriages² měl za následek, že *Central Conference of American Rabbis* rozhodla, že žid je ten, kdo má alespoň jednoho židovského rodiče a k tomu dostal židovské vzdělání. Do té doby se židovství dědilo po matce. Ortodoxní židé však byli jednoznačně proti tomuto „změkčení pravidel“, neboť smíšené sňatky úplně odmítají. Dále se staví negativně také k homosexuálům. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, se ortodoxní židé separují od ostatních židů (Diner: 2004, s. 312). Ortodoxní židé zastávají obecně pravicovější názory a tuto politickou orientaci v posledních dvaceti letech ještě vyostřili (Chanes: 2008, s. 9).

Druhou skupinou jsou konzervativní židé. Ti jsou zastoupeni v židovské populaci Spojených států amerických přibližně z jedné třetiny. Tento směr je ve srovnání s ortodoxií méně striktní při dodržování halachy, což je náboženský zákon judaismu, neboť náboženské

---

² *Intermarriage* je sňatek žida či židovky s nežidovskou partnerkou či partnerem.

zákony by se dle konzervativních židů měly přizpůsobovat modernímu životu. Konzervativní judaismus dokázal sladit život Američana střední třídy a žida. Tento přístup dobře vystihuje následující slogan: *Halacha should have a vote, but not a veto* (Diner: 2004, s. 253).

Další z hlavních odnoží judaismu v USA je reformní proud, ke kterému se hlásí přibližně stejně židů jako ke konzervativnímu judaismu (tedy asi 30 %). Tato náboženská skupina je v přístupu ke své víře nejliberálnější. Reformní židé nedodržují v synagogách segregaci žen a mužů a halachu chápou spíše jako inspiraci než jako zavazující zákon (Chanes: 2008, s. 7). Ve srovnání s ostatními výše zmíněnými proudy judaismu nejméně věří v neomylnost bible. V mnoha dalších oblastech jsou reformisté názorově blízcí židům bez vyznání. Tento proud měl nejmenší ideový problém se sionistickým hnutím. Ortodoxní židé totiž věří, že obnovení židovského státu náleží pouze Mesiáši (Camus, Derczansky: 2008, s. 47). Ve srovnání s ortodoxním a konzervativním judaismem klade největší důraz na svobodu jednotlivce, což se projevuje například v názorech na potraty. Reformní a konzervativní židé souhlasí s tím, aby těhotná žena měla větší právo si o potratu rozhodnout. Když se zaměřím na volební chování, lze vysledovat, že reformní židé mají mezi židy nejvyšší volební účast, čímž se zvyšuje jejich váha a důležitost ve světě politiky. (Smith: 2005, s. 47). Co se týče volebního chování stoupců reformního křídla judaismu a jeho celkové povahy, má blíž k liberálnímu proudu v americkém smyslu slova.

Asi jedna třetina amerických židů v boha nevěří a jejich židovství je založeno na etnickém principu, na kulturním dědictví židů a judaismu a také na společné historii židů. Tato skupina má nejliberálnější pohledy na společenské otázky a podobně jako reformní a konzervativní židé podporuje velmi výrazně Demokratickou stranu (Camus, Derczansky: 2008, s. 52).

Když se zaměříme na volební chování amerických židů, tak se od celkového prodemokratického a liberálního naladění většiny vyděluje hlavně ortodoxní judaismus, který tíhne ke konzervativnímu vidění světa, a má tudíž blíže k republikánům než k demokratům. Na tento problém se zaměří příští kapitola této práce, která se bude volebním chováním zabývat podrobněji.

Důležité je všimnout si i religiozity, neboť židovská menšina v USA se od ostatních minorit odlišuje svým pohledem na věci náboženské. Náboženská aktivita židů je v porovnání velmi nízká. To se týká například procenta židů, kteří se denně modlí a procenta židů, kteří chodí do synagogy alespoň jednou týdně. Židé jsou ve srovnání s ostatními náboženskými a etnickými skupinami skeptičtější v názoru, zda existuje bůh či zda existuje nějaký posmrtný život (Cohen, Liebman: 1997, s. 428).

2.2 Socioekonomická charakteristika amerických židů jako celku

Židovská menšina v USA se, jak již bylo předesláno, liší od většinové americké společnosti v mnoha oblastech. Je tomu tak dokonce, i když jsou židé srovnáváni pouze s výsekem americké společnosti, který jim odpovídá svými příjmy, vzdělaností či geografickým rozmístěním. Pokud se budu zabývat právě místy nejvyšší koncentrace židovských Američanů, pak lze říci, že drtivá většina židů žije ve velkých městských aglomeracích. Během 60. a 70. let se začali stěhovat do předměstí. Také, jak píše Smith (2005, s. 4), ve srovnání s ostatními etnickými či náboženskými menšinami³ jsou židé nejvíce koncentrováni na severovýchodě USA, kde žije 43 % americké židovské populace. Konkrétně podle údajů z roku 2000 žilo v USA asi 5,5 - 6 milionů židů, což představuje asi 2,5 % americké populace. Z toho přes 2,1 milionu žilo ve městech New York, New Jersey a Philadelphia. Dalším městem s početnou židovskou komunitou bylo Chicago (261 tisíc židů). Ovšem jak již bylo zmíněno, ve druhé polovině 20. století došlo k výraznému přesunu i do jižních států USA, takže druhým největším centrem židovského života bylo mezi lety 1992 až 2000 Los Angeles. Více jak 500 tisíc židů žije také na Floridě. V pěti největších městech Spojených států amerických dohromady žije asi 61 % amerických židů (Maisel: 2001, s. 143). Další zajímavé srovnání židů s ostatními skupinami amerických občanů se nabízí při pohledu na průměrný příjem domácnosti za rok. Z průzkumů provedených mezi lety 1991 a 2002 vyplývá, že v průměrném ročním příjmu židovská domácnost překoná ostatní menšiny, ať už jsou definovány nábožensky či etnicky/rasově (Smith: 2005, s. 6). Průměrný roční příjem židovské domácnosti byl ve sledovaném období téměř 60 tisíc dolarů. Z etnických/rasových nebo náboženských menšin se tomuto údaji nejvíce blížily rodiny amerických Asiatů, které dosahovaly výdělků asi 43 tisíc dolarů ročně. To je markantní rozdíl, který se ještě zvýší, když se vezme v úvahu, že židovské rodiny mají podprůměrný počet členů (Smith: 2005, s. 53). Průměrná výše příjmů a velikost rodiny do jisté míry souvisí i s dalším důležitým bodem, a tím je vzdělanost. Příslušníci sledované menšiny totiž vynikají nad ostatními menšinami právě tím, že průměrně dosahují vyššího stupně vzdělání. V odborné literatuře se píše, že

---

³ Smith (2005) ve své studii srovnává americké židy s dalšími americkými etnickými/rasovými skupinami a náboženskými menšinami. Mezi etnické a rasové menšiny Smith počítá např. německou, britskou, hispánskou, afroamerickou, asijskou, menšinu původních Američanů. Respondenti byli při výzkumu dotázáni, odkud pocházejí jejich předkové. Náboženské menšiny, které jsou ve studii rozlišovány, jsou fundamentalističtí, liberální a umírnění protestanti, katolíci, židé a „jiná náboženství“.

menší počet dětí v rodině umožňuje rodičům více se věnovat dětem, když se k tomu přidá nadprůměrně dobrá finanční situace, je vysokoškolská úspěšnost židovských studentů do jisté míry vysvětlena. Navíc židovské rodiny vykazují podprůměrný počet rozvodů, takže vytvářejí stabilnější prostředí. Židé se vzdělávají průměrně o dva roky déle než nežidovští Američané, navíc 58 % židů má vysokoškolský diplom, což je více než dvojnásobek ve srovnání s nežidovskými Američany (22 %) (Maisel: 2001, s. 174). Z toho zase do jisté míry vyplývá fakt, že židé dosahují v pracovní kariéře prestižnějších pozic než průměrný Američan (Chiswick: 1993, s. 236). Ovšem volební chování neovlivňuje jenom objektivní socioekonomické postavení voliče, ale i jak svou pozici ve společnosti chápe on sám. Celých 86 % amerických židů se podle Smitha považovalo za příslušníky střední (67 %) nebo vyšší střední (19 %) třídy. To je ve výrazném kontrastu s nežidovskými občany USA, kteří se stejně identifikují jen ve 49 %. Dokonce ani žádná z náboženských či etnických/rasových skupin nehodnotí svou situaci z daného hlediska tak kladně (Smith: 2005, s. 72, 81, 86). Bez zajímavosti není ani fakt, že židé mají v porovnání s ostatními menšinami etnickými/rasovými i náboženskými nejnižší nezaměstnanost (Smith: 2005, s. 7). Právě (ne)zaměstnanost je důležitým faktorem při hodnocení spokojenosti s osobní finanční situací. V tomto ohledu jsou židovští Američané spokojeni asi z 39 %, což také do jisté míry kontrastuje se spokojeností většinového obyvatelstva USA (29 %) (Smith: 2005, s. 251). Tento celkově velmi pozitivní a výjimečný profil amerických židů vysvětluje Smith (2005, s. 9) mimo jiné tím, že tato minorita dosahuje nadprůměrných výsledků (nejen) v uvedených oblastech již delší dobu. Již v 70. letech 20. století se židé výrazně lišili od ostatních náboženství i etnických/rasových skupin. Jednoduše zde již existuje tradice vyšší vzdělanosti, prestižnějších povolání apod. Z toho důvodu lze i očekávat, že si příslušníci židovské menšiny v USA svou výjimečnost udrží i nadále (Chiswick: 1993, s. 240).

2.3 Postoj amerických židů k vybraným problémům USA mezi lety 1992 až 2000

Americká židovská menšina se liší od ostatních Američanů v názorech na různé více či méně dílčí problémy a jevy. Pro získání obecné představy celkového ideového naladění amerických židů pomůže zjištění, že ve sledovaném období se 48 % židů charakterizovalo jako liberálové. To je v poměrně výrazném kontrastu s nežidovskými občany USA, kteří se stejně charakterizují pouze ve 26 %. Když se zaměříme podrobněji na jednotlivé etnické/rasové a náboženské menšiny, zjistíme, že židé jsou z nich nejliberálnější (Smith: 2005, s. 16). Když zde byla zmíněna osa liberalismu a konservativismu, je třeba tento pojem vysvětlit. Podle Cohena s Liebmanem (1997, s. 423) se prototyp liberála musí sám identifikovat jako liberál či demokrat. Z toho vyplývá, že člověk s liberálními postoji má tendenci volit spíše Demokratickou stranu na úkor Republikánské strany. Typicky liberálním postojem je podpora sekulárního státu, tedy separace církve a státu (to se týká např. otázky (ne)povolení modliteb ve školách či otázky (ne)označení USA za křesťanský stát) a podpora občanských svobod (pro všechny), které jsou dle liberálů nezcizitelným právem jedince. Občané jich můžou být zbaveni jen za zvláštních, zákonem jasně určených, okolností. Dále zastávají tolerantnější postoj k odlišným společenským a sexuálním vzorcům. To znamená hlavně jiné zvyky a normy například v organizaci rodinného i života či jiné zvyky, normy a tradice v sexuálním životě. Ten, kdo vyjadřuje odpor k přílišné moralizaci společenských a sexuálních vzorců ze strany většiny, zastává spíše liberální postoje. S tím také souvisí větší podpora skupinám při okraji společnosti či skupinám občanů, kteří jsou nějak (hlavně zdravotně a sociálně) diskvalifikováni či jen více či méně znevýhodněni při soutěži se zbytkem většinové společnosti o úspěch a rovné postavení. Američtí liberálové také vykazují větší odpor k trestu smrti než konzervativci. Důležitá je také role státu, podle amerických liberálů má stát pokud možno aktivně zasahovat na podporu výše zmíněných marginalizovaných skupin (viz např. návrh reformy zdravotního pojištění Clintonovou administrativou). Z tohoto hlediska jsou liberálové „levicovější“ než republikáni (Cohen, Liebman: 1997, s. 424). Jedním z velmi významných problémů, vzhledem k předmětu zkoumání této práce, je téma separace církve a státu. Američtí židé podporují přísné separování církve a státu (Cohen, Liebman: 1997, s. 420). Rozhodnutí Nejvyššího soudu (*Supreme Court*) proti modlitbám ve školách podporuje 84 % židů v USA na rozdíl od nežidovských Američanů, z nichž verdikt podporuje pouze asi 40 %. Tak silnou podporu jako

mezi židy nenalezneme u žádné z hlavních etnických/rasových ani náboženských menšin. Dokonce i mezi respondenty, kteří se nepřihlásili k žádnému náboženství, přijímá toto rozhodnutí pouze 64 %. S principem, který zakazuje státu jakýmkoli způsobem upřednostňovat jakékoli náboženství, souhlasí 80 % židů. To je velmi vysoké číslo i ve srovnání s nežidovskými Američany, kteří mají vysokoškolské vzdělání. Ti jsou v názoru na tuto problematiku rozděleni přibližně na dvě poloviny. Výrazně méně židů než ostatních Američanů se identifikuje s náboženskou pravíci, neboli *Religious Right*⁴ (Maisel: 2001, s. 179, 283). To dokazuje Příloha č. 3. Důvodem může být fakt, že podle údajů AJC Survey 2000 asi polovina zástupců této náboženské pravice zastává podle židovských respondentů antisemitské postoje. Tématem do jisté míry příbuzným je přístup k potratům a eutanaziím. I v této problematice vykazuje židovská menšina silně liberálnější přístup než ostatní relevantní menšiny. Tento liberálnější přístup se projevuje v situacích, kdy by se povolil potrat pouze kvůli špatné finanční či sociální situaci rodičů. V takových případech jsou židé výrazně liberálnější než ostatní Američané, když je u nich souhlas s takovými potraty řádově o 30 až 40 % vyšší. Podobně liberální názory vykazují židé v otázce eutanazie – v případě nevyléčitelné nemoci ji schvaluje jako legitimní řešení asi 85 % židů. I zde zaujímají židé nejliberálnější stanovisko v porovnání s ostatními náboženskými i etnickými/rasovými menšinami. Velmi diskutovaná je i genderová problematika. Zde židé zastávají moderní názory, když jsou nadprůměrně tolerantní k pracovním kariérám žen, i když by třeba manželův příjem rodině stačil (Smith: 2005, s. 131-138).

Zajímavý je rozdíl ve vnímání vědecké obce, které důvěřuje procentuálně více židů (50 %) než ostatních Američanů (39 %). Poslední institucí, kde se liší důvěra relativně výrazně, jsou ozbrojené síly. Ty mají důvěru 42,3 % nežidovských Američanů a přitom jen 29,9 % židů. To jsou dosti výrazné rozdíly, u kterých se dá předpokládat, že mají značný vliv na volební chování sledované minority. Jistě je také přínosné zmínit stručně některé další instituce, které byly zkoumány mezi lety 1991 až 2002 organizací *National Opinion Research Center* a které se těší výrazně rozdílné důvěře židovských a nežidovských obyvatel USA. Například tedy vykazují židé větší důvěru v Nejvyšší soud či exekutivu. U výše zmíněných institucí navíc židé vykazují také první či druhé místo v (ne)důvěře i ve srovnání s relevantními sledovanými náboženskými či etnickými/rasovými menšinami (Smith: 2005, s. 162-175). Je

---

⁴ *Religious Right* jsou pravicová hnutí a organizace, které kladou velký důraz na konzervativní hodnoty ve společenských a politických otázkách. Základem těchto hnutí tvoří fundamentalističtí evangelci.

ale nutné si uvědomit kontext těchto dat. Konkrétně v tomto případě větší důvěra v exekutivu z velké části vyplývá z toho, že mezi lety 1992 až 2000 vládl prezident Bill Clinton z Demokratické strany, která se těší výrazné podpoře židovských voličů (Smith: 2005, s. 61). Důvěra židů v exekutivu velmi kolísá v závislosti na tom, kdo je právě u vlády (Smith, Kim: 2003, s. 24).

Pro účely této práce je nezbytné se také zmínit o představách židů, kam by měly proudit státní peníze z federálního rozpočtu. Židovští občané upřednostňují investice do vzdělávání. To podporuje více než 80 % z nich. Další prioritou je zdravotnictví (např. Medicare⁵, sociální zabezpečení). Židé byli menšinou, která výrazně podporuje větší finanční spoluúčasť státu na zdravotní péči. Podle údajů *National Opinion Research Center*, se kterými pracuje Smith v publikaci *Jewish Distinctivness In America* podporuje větší dostupnost zdravotní péče 57 % židů ve srovnání s 49 % ostatních Američanů. Toto lze chápat v souvislosti s tím, že židovská populace v USA má ve srovnání s ostatními menšinami relativně vysoký průměrný věk (Maisel: 2001, s. 284). Oblastí, kam by židé dali více peněz, je i ochrana životního prostředí (70 %). Naopak nejmenší podporu si mezi sledovanou minoritou získaly výdaje na armádu (11 %). Téměř ve všech výše zmíněných položkách se ukázalo, že židé mají velmi vyhraněné názory, neboť se, jak mezi etnickými/rasovými skupinami, tak mezi náboženskými menšinami, umísťují buď na prvních, nebo posledních dvou příčkách. Podobné názory na priority rozdělování rozpočtu jako židé mají i Afroameričané (Smith: 2005, s. 19). Zajímavým ukazatelem je, že židé měli dle průzkumu častěji pocit, že daň z příjmu je příliš vysoká. Tento názor zastávalo 70 % židů a 64 % ostatních Američanů. Zde je třeba zdůraznit, že důležitým bodem republikánské politiky je snižování daní, přičemž obecně mají republikáni tendenci daně snižovat výrazněji Američanům s nadprůměrnými příjmy. Jistě zajímavým zjištěním je, že židé patřili k menšinám s nejnižší podporou pro vládní snahu zmenšit rozdíly v příjmech. To tedy koresponduje se zjištěním, že židé mají ve srovnání s ostatními Američany silnější pocit, že jejich daň z příjmu je příliš vysoká. Co se týče obecně výdajů na sociální politiku, Cohen s Liebmanem (1997, s. 423) píše, že v tomto ohledu se židé a nežidovští Američané příliš výrazně neliší. Dle Smitha (2005, s. 198-202), který měl k dispozici již úplná data za celé sledované období, však židé výrazně nadprůměrně podporují větší angažovanost státu v otázkách sociální problematiky. Výše uvedené údaje se mohou zdát poněkud paradoxní (židé jsou v nadprůměrné míře proti státním iniciativám snižovat rozdíly v příjmech, a přitom

---

⁵ Medicare je federální systém, který pomáhá řešit zdravotní komplikace seniorům.

nadprůměrně podporují aktivnější přístup státu k sociální politice). Ve skutečnosti z nich však zkrátka vyplývá, že židé nepodporují řešení sociálních problémů například progresivním zdaněním ale spíše jinými prostředky, jako je zvýšení motivace sociálně slabších vrstev zlepšit své postavení. Dalším důležitým tématem je přístup k Afroameričanům. Obecně se dá říct, že židé mají v tomto ohledu liberálnější názory než ostatní Američané. Ačkoliv se v mnoha otázkách rozdíl mezi těmito skupinami liší pouze několika procentními body, židé vždy zastávají liberálnější postoj, v jejich odpovědích jsou v menší míře zastoupeny stopy předsudků a negativních stereotypů. To lze vysvětlit tím, že židé jako skupina ve své historii zažili bezpočet situací, kdy byli obětmi nepodložených, ba vymyšlených předsudků. Proto mají tendenci být v těchto tématech tolerantnější. Například nižší příjem Afroameričanů si vysvětluje nedostatkem vzdělání 63 % židů a pouze 46 % nežidovských občanů. Naopak nežidovští Američané více (48 %) věří, že nižší sociální a ekonomické postavení Afroameričanů je výsledkem nízké motivace. Mezi židy tomu věří o 16 % méně respondentů. Třináctiprocentní rozdíl je mezi židy a ostatními Američany i v odmítavém názoru na (hypotetický) zákon zakazující „černo-bílý“ sňatek. Židé takový zákon odmítli v 97 % případů. Asi 40 % židovských respondentů odpovědělo v období 1991 až 2002 kladně na otázku, zda si myslí, že by stát měl dávat více peněz na zlepšení podmínek Afroameričanů. Mezi ostatními občany USA s tvrzením souhlasilo jen asi 32 %. Důležitou informací ohledně cíle této práce by mohlo být, že 76 % židovských respondentů žije v oblasti, kde je integrováno více ras a etnik než je tomu u nežidovských respondentů (61 %). I ve srovnání s jednotlivými etnickými/rasovými skupinami a náboženskými menšinami jsou židé v drtivém počtu oblastí nejvíce pro rovnost ras a jejich integraci (Smith 2005: 22). V přístupu k pozitivní diskriminaci je však židovská menšina rozpolcená a výrazně navrch nemají ani zastánci, ani odpůrci. To je způsobeno dvojsečností tohoto přístupu. Na jednu stranu by to pomohlo dlouhodobě diskriminované menšině zlepšit své postavení, na stranu druhou to však může být chápáno tak, že jsou Afroameričané upřednostňováni na úkor židů (Maisel: 2001, s. 281). Američtí židé jsou nadprůměrně tolerantní i ke skupinám, které jsou o poznání kontroverznější, např. komunistům či rasistům. Židé podporují, aby rasisté, komunisté či militaristé měli právo pronášet veřejné projevy, učit na vysokých školách, ale dokonce i mít svou knihu ve veřejné knihovně. Židé se od většiny Američanů velmi lišili ve svém přístupu k homosexuálům, militaristům či komunistům. Mnohem více židů (většinou mezi 8 a 20 %) zastávalo liberálnější názory než nežidovští Američané, ale i než většina jednotlivých náboženských i etnických/rasových skupin. Naopak méně markantní rozdíl byl v názorech na

rasisty. Co se týče občanských práv, byli židé v liberálnosti názorů předstiženi jen respondenty bez vyznání. A židé byli dokonce jasně liberálnější v přístupu k občanským právům i než nežidovští občané se srovnatelnou mírou vzdělání. Naopak nejkonzervativnější názory zastávali Afroameričané a Hispánci (Smith 2005: 212). Dalším tématem, které názorově rozděluje americkou populaci, je přístup k imigrantům. Židé jsou vstřícnější k imigrantům a k imigraci než většina ostatních menšin v USA. Odpověď na otázku proč tomu tak je, lze hledat v historii. Židé se totiž na jednu stranu v 90. letech již cítili jako plnoprávní občané, na druhou stranu se ale pravděpodobně částečně ještě cítili jako imigranti. Tento pocit v nich je posilován faktem, že jsou i náboženskou menšinou. To je vybavuje nadprůměrnou dávkou empatie a pochopení současných imigrantů (Maisel: 2001, s. 281). Naopak o poznání méně volnomyšlenkářské a tolerantní názory vykazují židé v názorech na držení zbraní. Více jak 92 % židů si myslí, že by každý, kdo chce získat střelnou zbraň, měl nutně získat policejní povolení. Mezi nežidovskými respondenty zastává stejný názor asi o 12 % respondentů méně. Popsaný přístup vyplývá z faktu, že pouze ve 13 % židovských domácností je střelná zbraň. To je ve srovnání velmi nízké číslo, neboť mezi nežidovskými domácnostmi vlastní střelnou zbraň více než 41 % z nich (Smith 2005: 248). Jestliže se zaměřím na abstraktnější neekonomická témata, jako je důraz na svobodu jednotlivce, pak se židé profilují jako skupina, která klade (ve srovnání s ostatními menšinami) velký důraz na svobodu rozhodnutí jednotlivce na úkor vládních omezení. Tato priorita se dá vypořádat v názorech židů na legalizaci potratů, marihuany, v názorech na sexuální život či eutanazii.

Důležitým tématem je samozřejmě i zahraniční politika. V této oblasti američtí židé přikládají obrovský důraz na situaci Izraele. Více než 70 % respondentů se v 90. letech 20. století vyslovilo, že je pro ně Izrael „velmi blízký“ nebo „docela blízký“. Dokonce průměrně 80 % židů v USA odpovídalo, že zájem a starost o situaci Izraele je velmi důležitá součást jejich židovské identity. Analytici vesměs očekávali, že s tím, jak se vzdalují vzpomínky na šoa a izraelsko-arabskou válku z roku 1967, budou židé přikládat situaci v Izraeli postupně menší důležitost. Nicméně zájem amerických židů o situaci na Blízkém východě je přinejmenším stabilní a po celé sledované období tato menšina silně podporovala pomoc Spojených států Izraeli. V zájmu o problematiku izraelsko-palestinského konfliktu židé jasně převyšují i vysokoškolsky vzdělané nežidovské Američany (Maisel: 2001, s. 184). Obecně američtí židé více než ostatní menšiny podporují aktivní roli USA v zahraniční politice. To podle odborné literatury vyplývá hlavně z meziválečné doby, kdy se izolacionistické Spojené státy nepostavily dostatečně včas a dostatečně rázně nacistickému nebezpečí. Američtí židé

by byli v hypotetické situaci, kdyby byla v nějaké zemi byla porušována práva etnické/rasové či náboženské minority, pro intervenci v poměru 2:1. Ostatní občané USA by byli ve stejném poměru proti. V tomto kontextu je třeba se dívat například na silnou podporu operace NATO v bývalé Jugoslávii na konci 90. let americkými židy (Maisel: 2001, s. 280). Celkově se židé v USA názorově nejvíce liší od Hispánců a Afroameričanů. Mezi náboženskými skupinami se židé nejvíce názorově rozcházejí s fundamentalistickými protestanty (Smith: 2005, s. 30).

Velmi důležitým fenoménem, bez kterého by nebyl popis situace židů kompletní, je antisemitismus. Stejně jako v minulosti ani v současnosti není v USA antisemitismus výrazným politickým tématem, ale přesto není pravda, že by USA antisemitismus neznaly, je však spíše pod povrchem. V USA nebyl antisemitismus nikdy podporován státem. Přesto židům historie tohoto jevu například dokázala, že křesťanské postoje mohou v jistých chvílích k antisemitismu jakoby „sklouznout“. Vysoká citlivost vůči projevům antisemitismu (daná mimo jiné i tím, že stále žijí pamětníci šoa) také ovlivňuje názory židů na různé problémy a jevy včetně těch, které byly zmíněny výše (Laqueur: 2008, s. 120).

3. Židé a politika (1992–2000)

V této kapitole vysvětlím, proč odborníci považují židovskou menšinu v USA za velmi významnou, dále se pokusím postihnout hlavní faktory, které ovlivňují volební chování amerických voličů. Nakonec se zaměřím na volební chování židovské menšiny, popíšu, jak volila jako celek a jaké jsou hlavní štěpné linie uvnitř zkoumané minority.

3.1 Význam židovské menšiny

Ze statistik vyplývá, jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, že v USA žije necelých 6 milionů židů. To odpovídá přibližně 2,5 % americké populace. Z hlediska počtu tedy rozhodně nepatří k menšinám příliš významným. Co tedy vede například prezidentské kandidáty k honbě za židovskými hlasy? Proč vůbec analytici považují americké židy za politicky velmi významnou menšinu?

Jedním z důvodů je, že američtí židé jsou politicky aktivnější než většina ostatních etnických/rasových i náboženských skupin (Windmueller: 2003). Ronald Hilton ve svém článku „US Jews“ dokonce uvádí, že k prezidentským volbám pravidelně dochází 80% oprávněných židovských voličů. Volební účast všech Američanů ve třech sledovaných prezidentských volbách se přitom přitom pohybovala mezi 50 a 55 %. Tento fakt dle Windmuellera vyplývá z historické zkušenosti, kdy židé v diaspoře byli často diskriminováni a stavěni na okraj společnosti. Často museli bydlet v ghettech, byl jim odpírán přístup k některým povoláním a dlouho jim bylo také odpíráno právo volit politickou reprezentaci (Laqueur: 2008, s. 92). Windmueller v tom vidí původ dnešního přístupu amerických židů, kteří si uvědomují, že (prezidentské) volby jsou příležitostí, jak vyjádřit své názory a zájmy. Míra politické aktivity jednotlivců je v americké společnosti přímo úměrná výši jejich vzdělání a příjmů (Gershtenson: 2003, s. 293). Je však nutné si uvědomit kontext vývoje posledních dekád. Jak bylo zmíněno v předchozí kapitole, židé mívají méně dětí než je celoamerický průměr. To má za následek, že židovská populace početně stagnuje, zatímco celkový počet občanů USA roste. Tím pádem se procento židů v americké populaci snižuje. Politická aktivita Židů se však neomezuje pouze na vysokou účast ve volbách, ale také na

dobu před volbami. Židé jsou totiž velmi štědrými dárci finančních prostředků na kampaně politických stran, zejména Demokratické strany (Schrag: 2004). Je nutné si uvědomit, že v předvolebních kampaních se obě hlavní politické strany snaží kontaktovat ty voliče a skupiny voličů, u kterých je vysoká pravděpodobnost, že budou podporovat „jejich“ kandidáty, že budou politicky aktivní a že mohou o svém názoru přesvědčit další voliče (Gershtenson: 2003, s. 293).

Dalším důvodem, proč je chápána židovská menšina v USA jako velmi důležitá a vlivná, je, že mnoho Židů ve srovnání s jejich procentním zastoupením v celé americké populaci zasedá v Senátu či ve Sněmovně reprezentantů. Mezi lety 1992 až 2000 zasedalo v horní komoře amerického Kongresu průměrně 9 % židovských senátorů a senátorek (viz Přílohu č. 4). Ve Sněmovně reprezentantů pak ve sledovaném období zasedalo průměrně o něco více než 23 židovských poslanců a poslankyň (viz Přílohu č. 5). To odpovídá asi 5,5 % z celkového počtu (Maisel: 2001, s. 449-451). Dohromady tedy v Kongresu zasedá přibližně 6 % židovských zákonodárců. Pro účely této práce je přínosné zmínit, že ze 13 židovských senátorů, kteří mezi lety 1992 až 2000 zasedali v Senátu, byli pouze 2 členy Republikánské strany. A pouze 5 ze 45 poslanců, kteří ve sledovaném období zasedali ve Sněmovně reprezentantů, patřili mezi republikány. Když si uvědomíme, že procentuální zastoupení židů v americké populaci je asi 2,5 %, pak je židů v Kongresu 2,4krát víc než v americké populaci. To znamená, že by židovští zákonodárci, pokud by v Kongresu hájili podobné názory či nějak koordinovali svá hlasování, mohli mít výrazně větší vliv, než jaký by se dal předpokládat dle jejich početního zastoupení v celé americké společnosti. Přínosné je zaměřit se na organizaci židovských zákonodárců uvnitř Kongresu. Situace je zajímavější ve Sněmovně reprezentantů, kde se židé oficiálně spolupracují. V Senátu totiž vzhledem k jiné politické kultuře žádná oficiální spolupráce židovských senátorů neprobíhá. Židovský senátor H. Metzenbaum se vyjádřil ve smyslu, že senátoři se v Senátu identifikují jako reprezentanti států či Spojených států, ne jako reprezentanti židů, Afroameričanů apod. Založení formální skupiny reprezentující židovské zájmy by prý mohlo snížit důvěryhodnost členů takové skupiny. Ve Sněmovně reprezentantů však existuje do jisté míry formální skupina židovských poslanců za Republikánskou i za Demokratickou stranu. Scházejí se asi jednou měsíčně a během setkání je dodržována stranická příslušnost (tzn. že republikánští židé nemají přílišnou šanci prosadit své názory), čímž se snižuje moc republikánských židů při těchto setkáních. Republikánský poslanec S. Schiff řekl, že se při setkáních často kvůli své stranické příslušnosti cítil jako „outsider“. Během popisovaných setkání se řeší nejčastěji problematika

Izraele, ale často se zde probírají i další témata týkající se amerických židů. Židovští poslanci mají dokonce pravidelně společná setkání s *Congressional Black Caucus*, což je organizovaná skupina výhradně černošských poslanců Sněmovny reprezentantů. (Goldberg: 1996, s. 255-256). Navíc pro židy již není překážkou ani kandidatura na nejvyšší posty v americkém státě. Roku 2000 byl za demokratickou stranu nominován na viceprezidenta senátor Joseph Lieberman. Důležité je, že Lieberman je ortodoxní žid a svou víru dával otevřeně najevo, když například každou sobotu přerušil kampaň, aby mohl dodržovat šabat. O demokratické senátorce Dianne Feinstein bylo také v 90. letech uvažováno jako o demokratické kandidátce na viceprezidentský úřad. Její náboženské vyznání však tématem nebylo. To je důkazem, že židé nejen že nemají uzavřenu cestu k nejvyšším ústavním funkcím, ale ani není medializováno jejich vyznání, takže již v současné době mají v tomto ohledu podobnou výchozí pozici, jako ostatní „nábožensky nekontroverzní“ Američané (Maisel: 2001, s. 274).

Ve sledovaném období mezi lety 1992 až 2000 židé získali nebývalé množství vysokých funkcí ve státním aparátu. Během Clintonova prezidentského mandátu bylo dokonce 5 amerických židů jmenováno ministry. Konkrétně to byli R. Reich (Secretary of Labor; 1993-1997), R. Rubin (Secretary of Treasury; 1995-1999), D. R. Glickman (Secretary of Agriculture; 1995-2001), M. Kantor (Secretary of Commerce; 1997-1997) a L. Summers (Secretary of Treasury; 1999-2001). Navíc roku 1997 byla jmenována ministryní zahraničí M. Albrightová. Ta sice byla vychována jako katolička, nicméně geneticky byla židovkou (Maisel: 2001, s. 474). Dalšími židy, kteří sloužili za Billa Clintona, byli například R. Holbrooke, který byl jmenován roku 1998 velvyslancem USA v OSN, S. Berger, který se stal zvláštním asistentem prezidenta pro otázky národní bezpečnosti, G. Sperling, který se stal asistentem prezidenta pro ekonomiku. Za byla Clintona bylo také jmenováno do funkce soudce nejvíce židů v dosavadní historii. R. B. Ginsburg a S. G. Breyer byli dokonce Billem Clintonem jmenováni do pozice soudců Nejvyššího soudu. To se do té doby povedlo pouze 5 židům (viz Přílohu č. 6). Během období 1992–2000, tedy v době, kdy byl prezidentem USA Bill Clinton, židé získali bezprecedentní množství různých státních funkcí, čímž získali nebývalý politický význam (Maisel: 2001, s. 46). To samozřejmě neznamená, že američtí židé ve vysokých funkcích jednali jakkoli koordinovaně, jak by se asi dalo předpokládat na základě klasických antisemitských děl (např. již zmíněné Protokoly siónských mudrců). Nicméně jestliže bylo za vlády demokrata Clintona jmenováno tolik židů do vysokých funkcí, dá se předpokládat, že židovští voliči tento stav u volebních urnách spíše ocení.

3.2 Nejdůležitější faktory při rozhodování amerických voličů při prezidentských volbách

Předmětem této práce je zkoumání volebního chování židovské menšiny. Je ale nutné nejdřív popsat, jak volili ve sledované době nežidovští Američané, aby pak zjištěné fakty byly srovnány s tím, jak volili židovští Američané.

Celkově americká populace v prezidentských volbách roku 1992 volila ze 43 % demokratického kandidáta (B. Clinton) a z 37 % republikána (G. Bush); v roce 1996 volilo demokrata (B. Clinton) 49 % voličů a 41 % republikána (B. Dole); v roce 2000 volilo demokrata (A. Gore) 48 % a republikána (G. W. Bush) 49 % Američanů.

Odborníci na politické chování soudí, že nejdůležitější faktory, které ovlivňují, koho lidé v USA volí, jsou finance a ekonomika, vzdělání, geografické rozložení voličů, obecnější politické názory (na ose liberalismus-konzervativismus), pohlaví a věk. Z povolebních průzkumů vyplývá jednoznačná tendence, že čím movitější volič je, tím pravděpodobnější je, že volí Republikánskou stranu. Naopak chudší obyvatelé volí spíše demokraty (Sigelman: 1991, s. 981). Tento fakt dokazuje Příloha č. 7. Téma ekonomiky bylo v prezidentských volbách mezi lety 1992 až 2000 dle průzkumů nejdůležitějším (rok 1992) či druhým nejdůležitějším faktorem (roky 1996 a 2000) v rozhodování voličů, kterého kandidáta podpořit (Blendon a kol.: 2004, s. 1317). Když kandiduje stávající prezident, voliči hodnotí kandidáty převážně podle toho, jak se změnila ekonomická situace za poslední 4 roky. Když kandidují „noví“ kandidáti, pak se voliči více soustředí na jejich volební sliby a snaží se odhadnout, kam by ekonomika pod tím kterým kandidátem směřovala (Nadeau, Lewis-Beck: 2001, s. 174). Když na prezidentský úřad kandiduje stávající prezident a voliči soudí, že se ekonomická situace za jeho působení zlepšila, pak to výrazně zvyšuje pravděpodobnost, že voliči takovému kandidátovi dají svůj hlas. Při hodnocení ekonomické situace voliči nejvíce sledují, jak se změnily veličiny jako příjem, HDP či nezaměstnanost. Nezaměstnanosti obecně přiřkládají menší význam vyšší společenské vrstvy (mezi které se svými nadprůměrnými příjmy patří i židé), neboť při hospodářských obtížích jsou nejsilněji (jak početně, tak poklesem životní úrovně) zasaženy nižší společenské vrstvy. To je způsobeno tím, že nekvalifikovaná pracovní síla je nejnáze nahraditelná. Ovšem hodnocení ekonomiky je subjektivním procesem. Například když prezidentský úřad zastává reprezentant Republikánské strany, má republikánský volič tendenci hodnotit ekonomickou situaci pozitivněji, než jak ji hodnotí demokrat, takže je pravděpodobnější, že bude volit znovu

republikánského kandidáta (Nadeau, Lewis-Beck: 2001, s. 160). Studie prokázaly, že voliči dávají zodpovědnost za ekonomickou situaci země prezidentovi, a to přestože má v těchto otázkách silné postavení i Kongres či centrální banka (*Federal Reserve*). S tím do jisté míry souvisí i zjištění, že voliči nerozlišují, zda prezident musí spolupracovat s Kongresem, který ovládá „jeho“ strana, či „opoziční“ strana (Nadeau, Lewis-Beck: 2001, s. 172).

Dalším velmi významným faktorem, podle kterého se voliči v USA rozhodují, koho volit, je náboženství. Odborná literatura popisuje, jak výrazný vliv na volební chování má fakt, zda je volič nevěřící, zda je umírněný či zda přistupuje ke své víře konzervativně a ortodoxně. Vliv tohoto faktoru dokonce podle některých odborníků předčí vliv rozdílnosti náboženství. To znamená, že například ortodoxní žid by měl volit spíše podobně jako fundamentalistický protestant než jako stoupenec reformního judaismu (Layman: 1997, s. 288). Konkrétně voliči s ortodoxním a konzervativním přístupem k svému náboženství mají tendenci podpořit u voleb Republikánskou stranu, zatímco Demokratickou stranu podporují spíše voliči s mnohem liberálnějším náboženským myšlením a také voliči, kteří žádné náboženství nevyznávají. Voliči s konzervativním chápáním náboženských dogmat vykazují ideový příklon k republikánům, liberální věřící a nevěřící mají naopak blíže k demokratům (Layman: 1997, s. 295). Layman dále píše, že velmi důležité jsou postoje prezidentských kandidátů k rasovým otázkám, k sociálně slabým obyvatelům a k zahraniční politice. Význam přístupu k sociálně slabým má však dle Laymana v 90. letech sestupnou tendenci.

Velký vliv na volební účast a na výběr kandidáta, kterého volič svým hlasem podpoří, má i výše dosaženého vzdělání. Pokud jde o volební účast, platí, že čím vyšší vzdělání, tím vyšší účast při volbách. To je způsobeno několika faktory. Nejdůležitějším je, že voliči, kteří déle studují, mají obvykle přesnější představu o tom, jak demokracie funguje. Lépe tedy chápou, že jejich hlas opravdu může ovlivnit budoucí vývoj ve státě (Hillygus: 2005, s. 27). Je však nutno dodat, že v mnoha státech je při prezidentských volbách víceméně jasné, jak volby dopadnou. Výše dosaženého vzdělání ovlivňuje i samotnou volbu. Obecně platí, že voliči nejméně (*not a high school graduate*) a nejméně vzdělaní (*post graduate education*) nejvíce preferují Demokratickou stranu. Když srovnáme tyto dvě skupiny, lidé bez střední školy jsou v tomto kontextu „nejoddanějšími“ voliči demokratů. Slabší voličskou základnu (ve srovnání s demokraty) mají republikáni mezi voliči bez střední školy, se středoškolským vzděláním a pak mezi nejvzdělanějšími voliči (*post graduates*) (viz Přílohu č. 8).

Na volební chování má výrazný vliv i geografie, tedy zda voliči bydlí v rurální či ve městské oblasti. Obecně řečeno, obyvatelé velkých měst jsou liberálnější a tedy více prodemokratičtí než obyvatelé venkova. To je dáno hlavně tím, že obyvatelé velkoměst jsou dennodenně vystaveni střetu různých sociálních, náboženských, etnických a jiných skupin. Proto jsou vůči této různorodosti tolerantnější (Maisel: 2001, s. 156). Dalším zmíněným faktorem ovlivňujícím volební chování je role genderu, kde existuje jasný poznatek, že ženy jsou více prodemokratické než muži (viz Přílohu č. 6).

3.3 Volební chování židovské menšiny v USA při prezidentských volbách ve světle předchozí kapitoly

Americká židovská menšina se svým volebním chováním od ostatních Američanů jako celku i od etnických/rasových a náboženských menšin výrazně liší. Pozoruhodná je dlouhodobá a abnormálně vysoká podpora Demokratické strany. Nicméně například Afroameričané vykazují ještě výraznější podporu demokratům. Faktorem, který dělá volební chování amerických židů tak pozoruhodným, je nadprůměrně vysoký průměrný roční příjem, který americké židy řadí mezi vyšší střední vrstvu. Jak se píše v předchozí kapitole, v USA platí, že čím vyšší má jedinec příjem, tím vyšší je pravděpodobnost, že bude v prezidentských volbách volit Republikánskou stranu. Mezi lety 1991 a 2002 byl průměrný roční příjem americké domácnosti asi 34,5 tisíce dolarů, průměrný roční příjem židovské domácnosti dosahoval téměř 59 tisíc dolarů. Z tohoto pohledu by tedy židé měli být dle zmíněné dynamiky, která v USA funguje, mnohem více prorepublikánští než většina amerických voličů. Realita je však jiná. Povolební průzkumy dokazují, že američtí židé jsou menšinou s téměř nejvýraznějším příklonem ke kandidátům Demokratické strany. Jak dokazuje Příloha č. 6, v prezidentských volbách mezi lety 1992 až 2000 se Američané, jejichž rodinný příjem převyšuje 50 tisíc dolarů, vždy většinově přiklonili k Republikánům. To ostře kontrastuje s židy, kteří volili republikánského kandidáta pouze v 11 % (roku 1992), 16 % (roku 1996) a 19 % (roku 2000), přičemž demokratického kandidáta podpořilo 80 % (roku 1992), 78 % (roku 1996) a 79 % (roku 2000) židů (Maisel: 2001, s. 153). Důležité je si u uvedených dat všimnout jejich stability (ve sledovaných třech volebních kláních vyjádřili židovští voliči kandidátům Demokratické strany téměř identickou podporu). Pro lepší pochopení je vhodné si uvědomit, že více či méně podobně volí židé již asi 80 let (viz Přílohu č. 1). V období mezi lety 1992 až 2000 se jako demokraté identifikovalo téměř 60 % židů, mezi nežidovskými

demokraty se podobně charakterizovalo asi o 20 % méně z nich (Smith: 2005, s. 16).

V příloze č. 9 je uvedeno srovnání ještě s dalšími skupinami amerického obyvatelstva.

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, židovské volební chování nebylo ve sledovaném období zajímavé pouze tím, jak moc volili demokraty, ale také tím, jak moc židů s volebním právem volilo. V prezidentských volbách v letech 1992 až 2000 měli židé mezi etnickými/rasovými skupinami nejvyšší volební účast, přičemž roku 1996 přišlo k volbám vyšší procento jen mezi potomky Britů a Skandinávců. Podobně dopadli židé ve srovnání s náboženskými skupinami. Srovnatelnou volební účast vykazovali pouze liberální protestanti. Židé měli v prezidentských volbách 1992–2000 o 15-20 % vyšší volební účast než byl průměr (Smith: 2005, s. 16). Židovští Američané však nevykazují jen nadprůměrně vysokou účast u voleb, ale také nadprůměrnou aktivitu před volbami. Například v roce 2000 přispělo na volební kampaň 23 % židů ve srovnání se 17 % nežidovských Američanů. Ale srovnatelné množství nežidovských Američanů s vysokým socioekonomickým statutem přispělo na kampaň. Podobné je to s procentem registrovaných voličů. Mezi židy je sice registrováno vyšší procento z nich než mezi nežidovskými Američany, ale ve srovnání s Američany s podobným socioekonomickým postavením je to podobné procento. Z toho vyplývá, že, co se týče míry předvolební politické účasti v kampaních, tak vysoká aktivita židů je pravděpodobně dána zkrátka tím, že mají dostatek prostředků k této aktivitě (Maisel: 2001, s. 188).

Americká židovská menšina je často vykreslována jako jednotná skupina. Jak ale bude na následujících řádcích dokázáno, židé v USA se skládají z několika rozdílných skupin, které mají různé volební chování. Je sice faktem, že na celkovou jednotu tato diferenciacce nemá rozhodující vliv (viz níže), a tedy že výrazná většina zkoumané komunity vykazuje podobné volební chování, ale pro přesnější analýzu je nutno je zmínit.

Jednou z linií štěpení je věk. Mladší generace vykazuje větší podporu Republikánské straně (Windmueller: 2003). Tento jev je dán hlavně tím, že mladší židé nejsou již tolik zatíženi osobním prožitkem diskriminace, které jejich rodiče a prarodiče ještě museli čelit. Dalším faktorem je šoa. Ač je šoa pro židovský duchovní život stále jen sotva zacelenou jizvou, je přirozené, že pro židy mladší generace již nemá tato nejtragičtější historická zkušenost takovou sílu a tak fatální vliv na jejich (nejen politické) chování (Maisel: 2001, s. 189). To dává republikánům možnost (ve skutečnosti však spíše jen teoretickou) získat výraznější podporu židů ve větších městech (např. New York, New Jersey), která jsou tradičními centry s vysokou koncentrací židů. Starší židé se odsud totiž často stěhují zejména

na Floridu (Windmueller: 2003). Otázkou je, nakolik je potenciál mladých Židů významný. Jak píše Liebman s Cohenem (1997), za období, které sledovali, tj. 1972 až 1994, se chování Židů ve volbách výrazně nezměnilo. To samé lze říct i o období 1992 až 2000. Naopak – ve sledovaném období židovská podpora Demokratickým kandidátům ještě vzrostla (viz Přílohu č. 10). Fakt, že štěpná linie mezi mladšími a staršími židy neměla ve sledované době významný vliv na to, v jaké míře židé volili kandidáty Demokratické strany, je dána i demografickou strukturou sledované menšiny. Na základě údajů z *National Jewish Population study* z let 1990 a 2000 lze tvrdit, že židovská populace v USA stárne. Věkový medián (*median age*) amerických židů v roce 1990 byl 37 let, v roce 2000 to však bylo již 41 let. Procento židů starších 65 let se zvýšilo od roku 1990 do roku 2000 o 2 % (na 19 %). Dalším faktem je, že mladší židé jsou méně politicky aktivní než židé starší (Maisel: 2001, s. 175). To jen podporuje tvrzení, že nižší podpora kandidátům Demokratické strany u voleb od mladých židů neměla a ani nebude mít u voleb většího významu.

Faktorem, který také ovlivňuje volební chování židů, je, zda patří k ortodoxní větvi judaismu, či zda patří spíše mezi židy konzervativní, reformní či sekulární. Jak bylo již zmíněno v předchozí části této kapitoly, od 70. let 20. století přestávají ve volebním chování hrát jednoznačně nejdůležitější roli jednotlivá vyznání, roste vliv intenzity víry a zda jednotlivec přistupuje ke své víře spíše konzervativně či liberálně. Ortodoxnější věřící mají tendenci volit spíše republikány, zatímco liberální věřící podporují spíše demokaty. Prager (2003) tvrdí, že judaismus, tak jako většina dalších větších náboženství, je ze své podstaty spíše konzervativní. Toto tvrzení získává oporu ve výše uvedených informacích, že čím nábožnější žid je, tím je konzervativnější a tím větší má tendenci volit republikány. Vliv vztahu jedince k náboženské komunitě a k autoritě potvrzuje ve své studii Levey (1996, s. 380) i konkrétně u americké židovské menšiny. I ortodoxní židovstvo tedy vykazuje větší podporu Republikánské straně než zbytek židů a jejich podpora republikánům je dle Carla Schraga (2004) stále výraznější. Je však důležité podotknout, že u této sledované minority byl jev volby podle intenzity víry značně opožděn. Výjimečným rokem byl dle Beinarta (2004) rok 2000, kdy většina ortodoxních židů (asi 60 %) volila v prezidentských volbách A. Gorea a jeho kandidáta na viceprezidenta USA Joea Liebermana. Ten je totiž vyznavačem ortodoxního judaismu, a tak dokázal potlačit identifikaci ortodoxie s republikány (Beinart, 2004). Ortodoxní Židé kladou také důraz na jiná témata. Je to samozřejmě například otázka sňatků homosexuálů, potratů či politiky vůči Izraeli. V otázce Izraele jsou ortodoxní členové zkoumané menšiny radikálnější, neboť vykazují větší podporu židovským osadám na

palestinském území. Co se týče rozmístění, nejvíce ortodoxních vyznavačů judaismu žije v New Yorku, a proto zde také mají nejvýraznější vliv. Derczansky s Camusem (2008) dokonce píše, že New York je baštou ortodoxie spíše než Jeruzalém. V celostátním měřítku nemá však tato „menšina menšiny“ přílišný vliv na výsledky voleb, neboť se uvádí, že ortodoxní Židé zaujímají pouze asi 8 % židovské populace.

Vedle těchto dvou hlavních štěpných linií, existují ještě další faktory, které v politickém chování ovlivňují různé skupiny židovské populace. Například lze říct, že bohatší, vzdělanější a starší židé jsou politicky aktivnější (a mívají tedy i vyšší volební účast) než židé chudší, méně vzdělaní a mladší (Maisel: 2001, s. 153). Tyto štěpné linie jsou v podstatě stejné jako u nežidovských Američanů a byly popsány v předchozí kapitole této práce.

4. Vysvětlení příklonu k demokratům při prezidentských volbách

Jestliže má být vysvětlen příklon židovské menšiny v USA k demokratickým prezidentským kandidátům, je nutné si uvědomit, že neexistuje jeden jasný důvod, který by tento jev beze zbytku vysvětlil. Následující kapitola se pokusí zmínit faktory, které přispěly k tomu, že židovská menšina v USA při prezidentských volbách 1992 až 2000 tak výrazně podporovala kandidáty Demokratické strany. Jak již bylo zmíněno, Dennis Prager (2003) ve svém článku píše, že židé v jistém ohledu volili proti svým zájmům. Tím je myšleno, že jako obyvatelé s nadprůměrnými příjmy nevolili stranu, která podporuje daňové škrty nejbohatším. Dle Pragera (2003) je většinový příklon k demokratům nelogický i ze sociologického hlediska, neboť obecně se židé snaží spoléhat na ostatní co možná nejméně. Demokratická strana naopak podporuje skrze svoje politiky spíše voliče, kteří potřebují pomoc bohatších vrstev společnosti. Členové židovské komunity se snaží své postavení zakládat na snaze se zdokonalit a své vysoké socioekonomické postavení si vlastními silami zasloužit. K tomu také přispívá dlouhá historie judaismu s nadprůměrným počtem velmi významných osob, pokud vezmeme v úvahu poměrně nepočetnou židovskou komunitu. Židovský důraz na sebezdokonalování a na seberealizaci se také často vysvětluje tlakem, který byl na židy vyvíjen většinovou společností.

Jak bylo řečeno, tato kapitola se pokusí podat vysvětlení zkoumaného silného příklonu židovských voličů k demokratickým prezidentským kandidátům. Bude vycházet z informací zjištěných v předchozích kapitolách, které budou dány do souvislosti s některými předvolebními sliby jednotlivých kandidátů a s jejich kroky v prezidentské funkci. Analýza vychází z předpokladu, že když kandiduje úřadující prezident, dávají voliči větší důraz právě na kroky prezidenta v právě končícím prezidentském období, a když naopak kandiduje nový kandidát, pak se voliči musí rozhodovat hlavně podle jeho předvolebních slibů. Vzhledem k omezenému rozsahu práce jsou vybrány spíše významnější sliby, kroky a postoje, které se židovské menšiny výrazně dotkly a na které má sledovaná menšina podle zjištění z předchozích kapitol silný názor.

4.1 Antisemitismus

Na první pohled se může zdát, že židé nevolí příliš pragmaticky, alespoň z krátkodobého ekonomického hlediska. Jedním z důvodů je, že židovská volba je z velké části formována vědomím, co museli v minulosti prožít předci dnešních amerických židů. Tím je myšlena v podstatě nekončící a nepřetržitá řada útlaku, marginalizace a diskriminace. Antisemitismus se navzdory obecné představě částečně prosadil i v USA. Jak tedy píše Prager (2003), důležitým faktorem židovského příklonu k Demokratické straně je strach, že by se mohly výrazněji projevit antisemitské nálady na celostátní úrovni. Antisemitismus a Republikánskou stranu si židé spojují hlavně proto, že k části republikánů měla (nejen) ve sledovaném období blízko tzv. *Religious Right*. A jak se píše v druhé kapitole, velké procento přívrženců tohoto hnutí podle židů zastává antisemitské názory. Kolektivní vzpomínky na antisemitismus v podstatě v celé historii židovské diaspory mohou být také důvodem, proč je židovstvo u voleb tolik nakloněno jedné straně a navíc po tak dlouhou dobu. Jak říkal první izraelský premiér David Ben Gurion: „Dostali jsme Židy z ghetta, teď ještě musíme dostat ghetto z Židů.“ Tedy fakt, že židé již nejsou předmětem útlaku a diskriminace, neznamená, že se útlaku a diskriminace stále neobávají a nepřizpůsobují tomu své (politické) chování. Demokraté jsou pro Židy (a nejen pro ně) nositeli liberálnějších postojů, neboť (mimo jiné) Demokratická strana tradičně klade větší důraz na podporu menšin i sociální rovnost.

4.2 Náboženské faktory

Jelikož jsou američtí židé z velké části i náboženskou skupinou, je třeba se zaměřit i na vliv judaismu. V odborné literatuře se mluví o významu tzv. cedaky. To je náboženské „nařízení“, které věřícím židům nakazuje přispívat chudým. V praxi to například znamená, že američtí židé podporují státní programy, které podporují sociálně slabé (Maisel: 2001, s. 164). Jak se píše ve druhé kapitole, židé v USA patří ve srovnání s ostatními náboženskými i etnickými/rasovými menšinami k těm, které nejméně podporují vládní snahy snížit rozdíly v příjmech. Navíc si poměrně vysoké procento amerických židů myslí, že jejich daň z příjmu je příliš vysoká (mezi náboženskými a etnickými/rasovými menšinami si to myslí větší procento jen polských imigrantů a Afroameričanů (Smith: 2005, s. 197, 202). Tento zdánlivý rozpor byl vysvětlen ve druhé kapitole. Židé prostě podporovali snahy zlepšit postavení sociálně slabých tak, že je stát více motivuje, aby se na zlepšení svého postavení co

nejaktivněji podíleli. Právě reforma sociální péče se stala jednou z nejdůležitějších událostí prvního Clintonova volebního období. Zde je vhodné zmínit, že B. Clinton se snažil Demokratickou stranu více přiblížit politickému středu.⁶ Po volbách do Kongresu roku 1994 B. Clinton posunul svou politiku ještě více doprava, aby měl šanci prosadit své iniciativy přes Kongres kontrolovaný Republikánskou stranou. Roku 1996 podepsal B. Clinton *Personal Responsibility and Work Opportunity Reconciliation Act* (dále jen PRWORA). Tento zákon mimo jiné omezil dobu, během níž může jedinec přijímat sociální dávky z federálních prostředků. Dále vyžadoval, aby do roku 2002 bylo alespoň 50 % příjemců státní podpory zaměstnáno nebo zahrnuto do rekvalifikačních programů. Pokud by jednotlivé státy tyto podmínky nedodržely, přišly by o část příspěvků (Tindall, Shi: 2008, s. 767). Zde je nutné podotknout, že iniciátory tohoto zákona byli republikánští zákonodárci. Clintonův podpis a otevřená podpora principu tohoto zákona rozhořčila liberály, kteří ho nařknuli, že zákon podepsal, jen aby dosáhl znovuzvolení. Jak však píše Tindall a Shi (2008, s. 767), během šesti let se díky němu na různých sociálních programech ušetřilo 56 miliard dolarů. Vzhledem k přístupu, který má většina židovské menšiny v USA k sociální politice (viz výše), lze toto téma uzavřít s tím, že pokud Clintonova podpora a jeho následný podpis PRWORA měly vliv na volební chování židů u prezidentských voleb, pak Clintonovi od sledované menšiny přinesl volební podporu. Gore v předvolebních debatách podporoval aktivní roli státu v zajišťování sociální péče. Naopak G. W. Bush podporoval, aby měli lidé možnost část svých odvodů na sociální pojištění investovat například do akcií. I zde tedy měl přístup demokratického kandidáta blíže k tomu, jak se v průzkumech vyjadřovali příslušníci židovské menšiny.

Pro vysvětlení zdánlivého paradoxu volebního chování židů u prezidentských voleb pomůže zaměřit pozornost na vztah židů k tzv. náboženské pravici (*Religious Right*). Jak bylo již výše zmíněno, k náboženské pravici patří pravicové náboženské organizace a hnutí, které kladou velký důraz na konzervativní hodnoty a mají blízko k Republikánské straně. To je tedy do jisté míry opakem liberalismu, ke kterému tíhnou židé. Navíc židé udávají, že velká část přívrženců náboženské pravice podle nich zastává antisemitské postoje. Je tedy pravděpodobné, že z tohoto důvodu byli američtí židé u volebních úřadů negativně motivováni. To znamená, že než aby podporovali stranu, která se těší podpoře náboženské pravice, raději

---

⁶ B. Clinton například podporoval změnu pravidel pro přijímání sociálních dávek. Při prezidentské kampani roku 1992 v tomto smyslu pronesl větu: *"I have a plan to end welfare as we know it – to break the cycle of welfare dependency. We'll provide education, job training and child care, but then those that are able must go to work, either in the private sector or in public service* (Caraley: 2001, s. 5)."

se přiklonili k demokratům. Tato formulace je sice příliš silná a není pravděpodobné, že by náboženská pravice měla na volební chování židů až takový vliv, nicméně to mohl být další z faktorů při rozhodování, komu dát hlas. V republikánské straně navíc již od druhé poloviny 80. let vliv tzv. *Religious Right* roste, v Demokratické straně pak stoupá vliv a počet členů bez vyznání, kteří mají velmi liberální názory (Layman, Carmines: 1997, s. 769). To znamená, že republikánská strana se v tomto ohledu ještě více vzdaluje tomu, co židé považují za důležité (například přísná separace státu a církve). Zde je důležité si uvědomit, že v USA, na rozdíl od většiny jiných vyspělých západních zemí, role náboženství neklesá. Z toho vyplývá, že neklesá ani význam tlaku různých (náboženských) skupin na jistou míru propojení státu a církve (například povolením modlitby ve školách či označením amerického národa přívlastkem „křesťanský“). To samozřejmě židé vehementně odmítají, neboť jsou v USA nepříliš početnou náboženskou menšinou, takže by to pro ně téměř určitě znamenalo jistou dávku diskriminace. Lze tedy tvrdit, že ideologická blízkost tzv. *Religious Right* a některých částí Republikánské strany byla jedním z významných argumentů pro židovské voliče, proč dát svůj hlas prezidentským kandidátům Republikánské strany.

Jestliže se tato část zabývá vlivem náboženských faktorů na zkoumaný jev, měl by být zmíněn také vliv poměru ortodoxních židů k ostatním židům. V židovské komunitě je totiž, jak bylo popsáno na začátku druhé kapitoly, asi 8 % ortodoxních židů, přičemž míra ortodoxie má podle popsané dynamiky vliv na identifikaci na ose liberalismus-konzervatismus. Čím ortodoxnější jedinec v náboženských věcech je, tím spíše se bude řadit mezi konzervativce, a bude tedy spíše volit republikány. Jestliže jsou ortodoxní židé jedinou komunitou mezi židy, která většinou volila republikánské kandidáty (konkrétně v letech 1992 a 1996), pak je fakt, že jich je jen asi 8 % z celkového počtu, velmi podstatný.

4.3 Důvody vycházející z historie

Přestože se tato práce věnuje primárně období 1992 až 2000, je pro přesnou analýzu volebního chování amerických židů nutné se alespoň stručně zmínit o období starším. Konkrétně je třeba si uvědomit, že židé byli v první polovině 20. století spíše chudšími obyvateli USA, kteří si z mateřských zemí „přivezli“ levicové názory a zhusta vstupovali například do odborových organizací. Navíc byli náboženskou minoritou, která čelila všude na světě diskriminaci. Jinak tomu nebylo ani v USA, ač zde byly životní podmínky v kontextu doby pro židy spíše příznivé. Z tohoto důvodu židé lpěli na občanských právech a rovných příležitostech pro všechny bez výjimky. Tento postoj je sblížil například s Afroameričany, kteří byli vystaveni ještě větší míře diskriminace. Tyto různé faktory daly ve 30. letech vzniknout tzv. *New Deal coalition* (odboráři, katolíci, rasové a etnické menšiny jako černoši či židé, Jižani), která se přiklonila k Demokratické straně. Tzv. zlatý věk, tedy období, kdy již židé v praktickém životě nepocítují téměř žádnou diskriminaci, přichází v plné míře až od 70. let. Dlouhá zkušenost, kdy museli židé tvrdě bojovat o svá občanská práva, se projevuje dnes, když zastávají velmi liberální postoje vůči současným menšinám. Dnes se liberální postoj k menšinám projevuje například tolerantním postojem k homosexuálům (například kladný názor ke sňatkům homosexuálů či možnosti homosexuálních dvojic adoptovat dítě), postavení žen (ženy sice nejsou menšinou v populaci jako takové, nicméně jsou menšinou například v politice či v manažerských pozicích, ač nemají pro tato povolání horší předpoklady), potratům (větší důraz na rozhodnutí žen, méně přísná pravidla pro povolení potratu) či k eutanazii (například možnost pacienta zvolit si, zda chce umřít). Jednoduše řečeno židé tím, že mají liberálnější názory než většina Američanů, pokračují v ideové linii většího důrazu na svobodu jednotlivce, popř. rovná práva pro menšiny. Tento důraz, jak bylo popsáno, má své kořeny v situaci amerických židů v 1. polovině 20. století.

Například přístup k menšinám byl ve sledovaném období faktorem, který výrazně posílil kandidáty Demokratické strany. Bill Clinton dokázal výrazně oslovit menšiny Spojených států amerických (např. Afroameričany, Hispánce či židy) a někdy byl dokonce s odkazem na to, jakou podporu Afroameričanů získal, označován za prvního černošského prezidenta). Přesto však během svých funkčních období přistupoval k problémům menšin relativně tvrdě. Například podporou zákona proti kriminalitě z roku 1996 byly výrazně zpřísněny tresty. To výrazně postihlo afroamerickou menšinu, jejíž příslušníci byli výrazným procentem pachatelů (ale zároveň i obětí) trestných činů. Jak bylo zmíněno výše, američtí židé podporovali

liberální postoj vůči menšinám, to však neznamená, že by například podporovali laxní přístup k vysoké míře kriminality Afroameričanů. Podobně jako v případě přerozdělování příjmů (kdy se židé staví proti řešení sociálních problémů prostým snížením daní sociálně slabých), ale podporují takové státní programy, které motivují sociálně slabé občany k sebezdokonalování (např. zvyšování kvalifikace).

Dalším velkým tématem byly potraty. V názorech na tuto problematiku byli židům ve sledovaném období jednoznačně bližší kandidáti Demokratické strany, kteří prosazují liberálnější přístup, tedy větší svobodu ženy rozhodnout o svém těhotenství. Když byl B. Clinton ve funkci, podporoval zákon FOCA, který by vyjmul problematiku potratů z pravomocí jednotlivých států USA a znemožňoval by tak v jednotlivých státech potraty omezovat. Naopak republikánští kandidáti měli konzervativnější přístup. To dokázal například G. H. W. Bush, když vetoval návrhy zákonodárců za Demokratickou stranu pro větší svobodu žen v rozhodování o potratu (Schäfer: 1995, s. 471). G. W. Bush se pak v prezidentské kampani roku 2000 také vyslovil pro přísnou regulaci možnosti podstoupit potrat, naopak A. Gore podporoval důraz na svobodné rozhodnutí ženy, zda si plod ponechá, či neponechá.

Co se týče problematiky homosexuality, liberálnímu pohledu většiny židů (které jsou uvedené ve druhé kapitole) byly bližší názory B. Clintona a A. Gorea než kandidátů republikánských. Zde lze například uvést, že B. Clinton v předvolební kampani roku 1992 tvrdil, že povolí otevřeně homosexuálním mužům a ženám sloužit v armádě. Tento slib však nakonec pro nedostatečnou podporu v Kongresu splnit nedokázal. Podpořil však alespoň politiku „*Don't ask, don't tell*“, tedy princip, kdy gayové a lesby mohou v armádě sloužit, pokud o své sexuální orientaci nemluví, ani ji jinak veřejně nedávají najevo. Dále také nikdo nemá po homosexuálních vojácích pátrat (Cloud: 1996). Clinton také v roce 1998 vydal Nařízení prezidenta č. 13087 (*Executive Order 13087*), které zakazuje ve státní správě diskriminaci na základě sexuální orientace. A. Gore se v předvolební kampani vyjádřil silně ve prospěch gayů a lesbiček, když mimo jiné řekl, že do Sboru náčelníků štábů by jmenoval jen takové osoby, které by souhlasily s jeho politikou vůči homosexuálům, tedy povolení sloužit armádě bez jakýchkoli omezení (Hoitsma: 2000).

Jak bylo předloženo v kapitole o historii americké židovské menšiny ve 20. století, zkoumaná minorita vykazuje vysoce nadprůměrnou podporu Demokratické straně již asi 80 let, navíc se tato podpora neomezuje pouze na prezidentské volby, ale je výrazná i například ve volbách do Kongresu či v místních volbách. Proto je velmi pravděpodobné, že existuje i

faktor setrvačnosti. Tedy jistá míra pravděpodobnosti, že židé volí často demokraty z důvodu, že takové chování má v jejich komunitě (nebo třeba přímo v rodině) silnou a dlouhou tradici.

4.4 Faktor geografie

Fakt, že má na volební chování vliv velikost sídla, ve kterém volič bydlí, byl popsán ve třetí kapitole. Dokázán byl mnoha povolebními průzkumy (viz Přílohu č. 7). Zkráceně řečeno ve sledovaném období platilo, že čím menší sídlo volič obýval, tím spíše volil republikánského prezidentského kandidáta. Naopak v čím větším sídle volič bydlí, tím spíše bude volit demokratického kandidáta. Jak bylo popsáno ve druhé kapitole, židovští Američané bydlí převážně ve velkoměstech. To je tedy další částí pomyslné mozaiky, jejíž složení vysvětlí zdánlivě paradoxní volební chování sledované minority.

4.5 Další důvody

Důležitým tématem jsou daně a stav ekonomiky. Jak se píše ve druhé kapitole, židé si ve srovnání s ostatními Američany v nadprůměrné míře myslí, že daně, které musí odvádět, jsou příliš vysoké. Vzhledem k jejich vysokému socioekonomickému postavení lze tedy očekávat, že konkrétně v daňové politice jim bude bližší kandidát, který bude prosazovat snížení daní pro bohatší vrstvy. Tuto politiku dlouhodobě prosazuje Republikánská strana. Nicméně G. H. W. Bush, přestože slíbil, že daně nebude zvyšovat, tento slib nedodržel. Zvýšení daní na začátku 90. let si vynutila ekonomická krize, která Spojené státy americké zachvátila na konci 80. let. Neúspěchy v domácí politice se hromadily. Nezaměstnanost se zvýšila mezi lety 1989 a 1992 z 5,3 % na více jak 7 %, výrazně zpomalil růst ekonomiky a v letech 1990 až 1992 ekonomika dokonce stagnovala (Schäfer: 1995, s. 468). To bylo pro Bushe staršího osudové a ke znovuzvolení mu nepomohly ani úspěchy v zahraniční politice. B. Clinton v předvolební kampani roku 1992 tvrdil, že ekonomické problémy země bude řešit mimo jiné zvýšením daní Američanům s vyššími příjmy a snížením daní drobným podnikatelům. Tento slib Clinton splnil, když Kongresem v srpnu 1993 prošel Clintonem navržený *Omnibus Budget Reconciliation Act* (Tindall, Shi: 2008, s. 763). Tento zákon zvyšující daně podnikům a osobám s vyššími příjmy prošel bez jediného hlasu od republikánských zákonodárců (Tindall, Shi: 2008, s. 763). Clinton se snažil prezentovat svůj program jako změnu a ekonomickou

krizí měl ulehčenou situaci. Potenciál Clintonovy sebe prezentace jako „svěžáho vzduchu do Washingtonu“, který přinese změnu, byl o to vyšší, že republikánští prezidenti stáli v čele USA již od roku 1981, tedy tři volební období v řadě. Prezidentští kandidáti za republikány v roce 1996 i 2000 se vyjadřovali ve prospěch celkového snižování daňové zátěže. Al Gore, demokratický kandidát v roce 2000, by na snižování daní věnoval asi o polovinu méně peněz z rozpočtového přebytku než jeho republikánský soupeř. Jestliže se zaměří pozornost na daňovou politiku Clintona, je nutno konstatovat, že zvyšování daní bohatším Američanům židé podle průzkumů zveřejněných ve druhé kapitole nepodporovali, a tak např. *Omnibus Budget Reconciliation Act* nepřispěl ke zkoumané vysoké židovské podpoře Clintona ve volbách. Na druhou stranu rozkvět, který zažívala americká ekonomika v roce 1996 a 2000, nejspíše pomohl Clintonovi přesvědčit část židovských voličů, že zvyšování daní bylo efektivně využito.

Jak bylo zmíněno ve druhé kapitole, židé v nadprůměrné míře podporovali větší spoluúčasť státu na zdravotnictví. To bylo jedním z velkých témat Clintonovy předvolební kampaně roku 1992 a následně i jeho prvního volebního období v prezidentské funkci. Cílem reformy, jejíž přípravu dostala na starost Clintonova manželka Hillary, bylo zajistit lékařskou péči všem obyvatelům, včetně legálních přistěhovalců. Tato reforma se stala tolik významným tématem, protože výdaje na zdravotnictví rychle stoupaly a bez pojištění se ocitlo téměř 40 milionů Američanů. Tato Clintonova iniciativa nakonec nebyla úspěšná, když neprošla Kongresem (Tindall, Shi: 2008, s. 764). Dole, Clintonův prezidentský protikandidát za Republikánskou stranu v roce 1996, sám jasnou představu o reformě zdravotnictví neměl, nicméně kritizoval Clintonův návrh za to, že by stát získal přílišnou moc nad zdravotnictvím (Brookhiser: 1994). V tomto srovnání se židovským názorům na zdravotnictví více blíží B. Clinton svým důrazem na větší roli státu v zajištění lepší dostupnosti zdravotní péče. Dle vyjádření v předvolebních debatách v roce 2000 pak demokrat A. Gore plánoval dát do zdravotnictví více peněz než G. W. Bush.

Zajímavou oblastí je zahraniční politika. V tomto ohledu byl G. H. W. Bush hodnocený kladně. Roku 1991 například podepsal a také osobně velmi podporoval smlouvy o snížení počtu strategických zbraní (START I a START II) (Nálevka: 2005, s. 205). Dá se tedy předpokládat, že rozhodnutí Bushe seniora výrazně podporovali židovští Američané, kteří, jak se píše ve druhé kapitole, silně podporovali snížení výdajů na armádu. Další významnou akcí bylo vyslání jednotek na ochranu Saudské Arábie, když Irák napadl jejího souseda Kuvajt. Obrana před iráckou expanzí následně dostala podporu nejen Kongresu ale i OSN. Tato

zahraničněpolitická akce velmi posílila Bushovy preference, nicméně ještě před koncem jeho volebního období tato akce začala být hodnocena negativněji, když se cílem kritiky například stalo, že nebyl sesazen irácký diktátor Saddám Husajn (Tindall, Shi: 2008, s. 759). V druhé kapitole bylo popsáno, že židé nadprůměrně podporují intervenci USA do zahraničí, když je jejím cílem ochrana minorit či mezinárodního práva. Dá se tedy předpokládat, že Bushem podporovaná intervence do Iráku byla mezi židy hodnocena spíše kladně. To podporuje i zjištění popsané v druhé kapitole, že židé v USA silně podporují spolupráci s OSN.

V předvolební kampani roku 1996 nebyla zahraniční politika významným politickým tématem (Tindall, Shi: 2008, s. 759). Další důležitou zahraničněpolitickou akcí byla intervence proti Srbsku na konci 90. let. Ta, jak píše Maisel (2001, s. 280), byla americkými židy silně podporována, neboť byla jednoznačně namířena proti porušování základních práv etnické a náboženské minority, v tomto případě kosovských Albánců. Ve volební kampani roku 2000 v předvolebních debatách vyslovili A. Gore i G. W. Bush souhlas s intervencí NATO vůči Srbsku roku 1999. V obecné rovině se G. W. Bush vyslovoval více protiválečně, nicméně v tomto ohledu byla předvolební kampaň relativně vágní, a tak se nedá odhadnout, jaký z kandidátů byl židovským Američanům v zahraničněpolitických otázkách bližší. Co se týče podpory Izraele, v tomto výseku zahraniční politiky vyhovuje židům přístup republikánů a demokratů přibližně stejně. To je dáno hlavně tím, že oba politické tábory i jejich kandidáti kladou důraz na zachování státu Izrael a jeho podporu velmi vysoko mezi svými zahraničněpolitickými prioritami.

Závěr

V prezidentských volbách mezi lety 1992 až 2000 podporovalo téměř 80 % amerických židovských voličů kandidáty Demokratické strany. Takto silná podpora vzbuzuje ještě větší pozornost, když se přihlédneme k tomu, že američtí židé vykazují výrazně nadprůměrné příjmy, a k faktu, že Američané s nadprůměrnými příjmy podporují spíše Republikánskou stranu. Jedním z tradičních programových bodů republikánských kandidátů je snižování daní, a to zejména občanům s nadprůměrnými příjmy. Toto, na první pohled paradoxní, volební chování amerických židů bylo předmětem zkoumání této práce. Cílem pak bylo podat vysvětlení zmíněného silného příklonu sledované menšiny k demokratickým prezidentským kandidátům.

Nejprve je nutné říct, že důvodů židovského příklonu k Demokratické straně a jejím kandidátům je několik. Lze však shrnout, že židovský liberalismus se projevuje hlavně v sociálních otázkách. Tím je myšlen například přístup k eutanazii, potratům či náboženství. Židé v těchto otázkách kladou největší důraz na svobodu jednotlivce. V konkrétním případě podporují spíše návrhy, které dávají větší práva gayům a lesbám. V případě eutanazie podporují větší možnost jednotlivce rozhodnout o svém osudu. Podobně je to v problematice potratů, kde židé podporují, aby žena měla spíše větší možnost rozhodnout se bez ohledu na státní omezení. A tyto názory byly ve sledovaném období bližší těm, které prosazovali kandidáti za Demokratickou stranu. Židovský liberalismus v uvedených otázkách lze vysvětlit historickými zkušenostmi, kdy byla svoboda židů dlouhodobě silně omezována. Proto ve sledované době, přestože v USA nehrozilo riziko omezení jejich svobod, u voleb silně podporovali ty kandidáty, kteří vykazovali větší důraz na svobodu a rovnoprávné postavení menšin.

Naopak v otázkách ekonomických mají židé relativně konzervativní přístup a jsou tedy názorově bližší spíše republikánům. To se projevilo například tím, že podporují snižování daní či přísnější pravidla pro distribuci sociálních dávek. To znamená, že v některých ekonomických otázkách se chovají podobně jako ostatní Američané se srovnatelnými příjmy. Je však také nutné zmínit i důvod, že za B. Clintona se výrazně zlepšil stav americké ekonomiky, dokonce byl vytvořen rozpočtový přebytek, snížila se nezaměstnanost i inflace.

Chování židů v prezidentských volbách tedy není motivováno altruismem v tom smyslu, že by podporovali demokraty právě proto, že mají tendenci jim zvýšit daně a získané peníze dát sociálně slabým. Fakt, že silně podporují kandidáty, kteří měli tendenci zvyšovat daně bohatším obyvatelům, vysvětluje spíše to, že ekonomické otázky byly pro židy méně důležité

než pro ostatní americké voliče. Demokratičtí kandidáti na prezidentský post nezaujali židy tolik svými ekonomickými plány, dokázali si je ale získat názory na ostatní otázky. Důležitost otázky přístupu k minoritám je dána historií židovské menšiny, kdy byli židé dlouhodobě ve státních celcích, kde pobývali, výrazně diskriminovanou menšinou. Samostatnou kapitolou je pak strach ze zvýšené míry antisemitismu. Nelze však samozřejmě říct, že v případě vítězství republikánského kandidáta hrozí nebezpečí jakýchkoli antisemitských praktik ze strany státu. Důvodem, proč židé spojují republikány s antisemitismem, je, že k Republikánské straně má velmi blízko náboženská pravice (tzv. *Religious Right*). Právě příslušníci náboženské pravice mají dle velké části židů antisemitské názory.

Je nutné si povšimnout ortodoxní větve judaismu, jejíž příslušníci volí spíše republikánské kandidáty. Přívrženci ortodoxního judaismu jsou ale v židovské komunitě zastoupeni pouze 8 %, takže na celkovou podporu židů demokratickým kandidátům nemají výrazný vliv.

Důležitým faktorem, který vysvětluje zdánlivě paradoxní volební chování židů, je historie. Židé v USA neměli vždy nadprůměrné příjmy. Až přibližně do padesátých let většinou patřili mezi chudší Američany, takže jejich příklon k demokratům nebyl nijak paradoxní. Fakt, že židé volí demokratické kandidáty velmi výraznou většinou již po osmdesát let, opravňuje k tomu, aby byl zkoumaný jev vysvětlen i faktorem setrvačnosti volby.

Téma práce by se dalo rozšířit různými směry. Zajímavé by bylo například zaměřit se na volební chování amerických židů v lokálních volbách, zda platí stejná dynamika židovské volby i zde. Dalším návrhem na rozšíření by mohlo být rozšíření tématu o obecnou diskusi o multikulturalismu v USA. Je pro USA vhodnější koncept multikulturalismu a teorie „salátové mísy“, tedy koncept, který má za cíl zachovat odlišnosti jednotlivých kultur, které si imigranti do USA přinesly ze svých mateřských zemí? Nebo je pro atmosféru a vývoj americké společnosti vhodnější teorie „tavícího kotle“, kde se kultury imigrantů spojí v jednu americkou kulturu? Diskuse o tomto sporu by mohla být doplněna případovou studií amerických židů. K jaké z teorií by se dala přirovnat jejich situace a jejich americká zkušenost? Projevují se případná zjištění, jak svou roli a dosavadní americkou zkušenost židé chápou, u voleb? To jsou příklady otázek, které by byly v současnosti pro pochopení americké společnosti jistě přínosné.

Resumé

This thesis „The Reasons of the American Jews' inclination to Democratic Party candidates in presidential elections between years 1992 and 2000” deals with the remarkable voting behavior of American Jewish minority in presidential elections during the period of 1992–2000. American Jews have above-average salaries and therefore, according to the election polls in the USA, they would be supposed to vote predominantly for the presidential candidates of the Republican Party. Even though about 80 % of them voted for Democratic candidates. The aim of this work is to explain this behavior which seems paradoxical.

The first chapter gives broader historical context of 20th century which is necessary for understanding the subject of the thesis.

The second part deals with situation of focused minority in the 1990s. At first, it describes internal differentiation of American Judaism. Secondly, it depicts socioeconomic situation of American Jews and it explains points of view on variety of political issues of the 1990s, too.

The third chapter reviews Americans' voting behavior principles and compares it with Jews' voting behavior.

The fourth chapter explains the reasons of the striking inclination towards the Democratic presidential candidates. First of all, very important factor is anti-Semitism. Republican Party is partly connected with Religious Right whose supporters are somewhat anti-Semitic (at least from American Jewish point of view). Then, Jewish voting behavior is influenced by *tzedakah* which is religious rule of Judaism prescribing to help the poor. An interesting revelation is, that there is just one Jewish group voting, in most cases, for Republican candidates. This group comprises of Orthodox Jews (8 % of American Jews). Also, there are reasons which stem from history. Jews were in the first half of 20th century rather poorer Americans. In those times there was no paradox in the fact they voted mostly for Democratic candidates. Nowadays, it has been about 80 years since the beginning of Jewish longstanding and stable inclination towards the Democratic Party. Because of that long-lasting attitude, it is assumed that nowadays there is kind of inertia factor in voting behavior of the American Jews. Also, when Jews arrived to the USA, they were discriminated minority. Therefore, they are empathetic with current minorities such as homosexuals. Because of former discrimination, they suppose that women or ill people should dispose of a veto in their decisions (i.e. abortion, euthanasia). There is a geography factor, as well. Jews used to live in the big city agglomerations whose citizens, in general, tend to vote Democrats rather than Republicans.

Použitá literatura

Prameny:

Přepisy prezidentských debat z let 1992, 1996 a 2000

WWW.debates.org [online]. 2000, 2009 [cit. 2009-05-25]. Dostupný z WWW

<<http://www.debates.org/pages/debtrans.html>>.

2000 Annual Survey of American Jewish Opinion; American Jewish Committee;

WWW.ajc.org [online]. 2001, 2009 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW

<<http://www.ajc.org/site/apps/nlnet/content3.aspx?c=ijITI2PHKoG&b=846741&ct=1042043>>.

Literatura:

BEINART, P. *Http://www.washingtonpost.com/* [online]. 1996, 2008 [cit. 2009-05-02].

Dostupný z WWW.<<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A705-2004Oct26.html>>.

BLENDON, R. J., ALTMAN, D. E., BENSON, J. M., BRODIE, M. *Election 2004: Health Care in the 2004 Presidential Election*. In *New England Journal of Medicine*, Vol. 351, (2004), s. 1314-1322.

BROOKHISER, R. *Http://findarticles.com/* [online]. 2000, 2008 [cit. 2009-05-25].

Dostupný z WWW.

<http://findarticles.com/p/articles/mi_m1282/is_n15_v46/ai_15729648/pg_2/?tag=content;col1>.

CAMUS, J. Y., DERCZANSKY, A. P. *Svět Židů*. Praha: KMa, 2008.

CARALEY, D. J. *Ending Welfare As We Know It: A Reform Still In Progress*. In *Political Science Quarterly*, Vol. 116, (2001), s. 1-37.

- CLOUD, J. *Http://findarticles.com/* [online]. 2000, 2008 [cit. 2009-05-25].
Dostupný z WWW. <http://findarticles.com/p/articles/mi_m1316/is_n11_v28/ai_18855826/>.
- COHEN, S, LIEBMAN C. S. *American Jewish Liberalism: Unraveling the Strands*. In Public Opinion Quarterly. Vol. 61, (1997), s. 405-430.
- GERSHTENSON, J. *Mobilization Strategie of the Democrats and Republicans, 1956-2000*. In Political Research Quarterly, Vol 56, (2003), s. 293-308.
- GOLDBERG, J. J. *Jewish power: inside the American Jewish establishment*. Addison Wesley publishing Company, 1996.
- HILLYGUS, S. D. *The Missing Link: Exploring the Relationship Between Higher Education and Political Engagemant*. In Political Behavior; Vol. 27, (2005), s. 25-45.
- HILTON, R. *Http://wais.stanford.edu/* [online]. 1999, 2008 [cit. 2009-04-21].
Dostupný z WWW. <<http://wais.stanford.edu/Jews/usjews.htm>>.
- HOITSMA, G. *Http://findarticles.com/* [online]. 2000, 2008 [cit. 2009-05-25].
Dostupný z WWW.
<http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3827/is_200008/ai_n8927059/?tag=content;coll1>.
- CHANES, J. A. *A Primer on the American Jewish Community*. New York: The American Jewish Committee, 2008.
- CHISWICK, B. R. *The Skills and Economic Status of American Jewry: Trends over the Last Half-Century*. In Journal of Labor Economics, Vol. 11, Part 1: Essays in Honor of Jacob Mincer, (1993), s. 229-242.
- DINER, H. R. *The Jews of the United States, 1654 to 2000*. Berkley: University of California Press, 2004.
- LAQUEUR, W. *Měníci se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008.

LAYMAN, G.: *Religion and Political Behavior in the United States: The Impact of Beliefs, Affiliations, and Commitment from 1980 to 1994*. In *Public Opinion Quarterly*, Vol. 61, (1997), s. 288-316.

LAYMAN, G. C., CARMINES, E. G.: *Cultural Conflict in American Politics: Religious Traditionalism, Postmaterialism, and U.S. Political Behavior*. In *The Journal of Politics*, Vol. 59, (1997), s. 751-777.

LEVEY, G. B.: *The Liberalism of American Jews – Has It Been Explained?* In *British Journal of Political Science*, Vol. 26, (1996), s. 369-401.

MAISEL, S. L. *Jews In American Politics*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2001.

NADEAU, R., LEWIS-BECK, M. *National Economic Voting in U.S. Presidential Elections*. In *The Journal of Politics*, Vol. 63, (2001), s. 159-181.

NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století (II.)*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2005.

PRAGER, D. [Http://www.worldnetdaily.com/](http://www.worldnetdaily.com/) [online]. 2000, 2000 [cit. 2009-05-25]. Dostupný z WWW. <http://www.worldnetdaily.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=30592>.

ŘÍCHOVÁ, B. a kol. *Komparace politických systémů I*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999.

SCHÄFER, P. *Prezidenti od George Washingtona po Billa Clintona*. Praha: Mladá Fronta, 1995.

SCHRAG, C. [Http://www.slate.com/](http://www.slate.com/) [online]. 2004, 2004 [cit. 2009-05-25]. Dostupný z WWW. <<http://www.slate.com/id/2095242/>>.

SIEGEL, J. [Http://www.forward.com/](http://www.forward.com/) [online]. 2000, 2000 [cit. 2008-05-01]. Dostupný z WWW. <<http://www.forward.com/articles/12623/>>.

SIGELMAN, L. „*If You Prick Us, Do We Not Bleed? If You Tickle Us, Do We Not Laugh?*“
Jews and Pocketbook Voting. In *The Journal of Politics*; Vol. 53, No. 4 (1991), s. 977-992

SMITH, T. W. *Jewish Distinctivness In America*. New York: The American Jewish
Committee, 2005.

SMITH, T. W., KIM, J. *Trust in People and Institutions: Thirty-Year Trend from the GSS*.
Nashville, 2003.

TINDALL, B. G., SHI, D. E. *Dějiny Spojených států amerických*. Praha: Nakladatelství
Lidové noviny, 2008.

WINDMUELLER, S. *Http://www.jcpa.org/* [online]. 2000, 2000 [cit. 2008-05-02].
Dostupný z WWW. < <http://www.jcpa.org/jl/vp509.htm>>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Židovská volba v amerických prezidentských volbách

Příloha č. 2: Prestiž povolání židů v USA 1973-1987

Příloha č. 3: Identifikace židů v USA s různými skupinami a myšlenkovými proudy; 2000

Příloha č. 4: Židovští senátoři v americkém Senátu

Příloha č. 5: Židovští poslanci ve Sněmovně reprezentantů

Příloha č. 6: a) Židovští soudci amerického Nejvyššího soudu

b) Židovští soudci za Billa Clintona

Příloha č. 7: Průzkumy po prezidentských volbách 1992, 1996

Příloha č. 8: Vliv míry vzdělání na prezidentské volby 1996 a 1996

Příloha č. 9: Míra sebeidentifikaci židů jako demokratů; 1990-1998

Příloha č. 10: Podpora amerických židů prezidentským kandidátům u voleb; 1972-2000

Přílohy

Příloha č. 1: Židovská volba v amerických prezidentských volbách

Jewish Voting Patterns in Presidential Elections, 1916-2000

Year	Democratic Candidate (percentage of Jewish vote)	Republican Candidate (percentage of Jewish vote)	Other Candidate (percentage of Jewish vote)
1916	55	45	
1920	19	43	38 (Debs)
1924	51	27	22 (LaFollette)
1928	72	28	
1932	82	18	
1936	85	15	
1940	90	10	
1944	90	10	
1948	75	10	15 (H. Wallace)
1952	64	36	
1956	60	40	
1960	82	18	
1964	90	10	
1968	81	17	2 (G. Wallace)
1972	64	34	
1976	64	34	
1980	45	39	15 (Anderson)
1984	67	31	
1988	64	35	
1992	80	11	9 (Perot)
1996	78	16	3 (Perot)
2000	79	19	1 (Nader)

Source: Data from 1916 to 1968 are reported in Stephen Isaacs (1974); data from 1972 to 2000 are drawn from Voter News Service exit polls as reported in the *New York Times* election analysis issues.

zdroj: **MAISEL, Sandy L.**: *Jews In American Politics*; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Příloha č. 2: Prestiž povolání židů v USA 1973-1987

Table 1
Means, Standard Deviations, and Sample Sizes of Selected Variables
for Jews and White Non-Jews, Ages 25–64, 1973–87

Variable	Respondents		Fathers	
	Jews	Non-Jews	Jews	Non-Jews
Age*	42.95 (12.19)	42.04 (11.65)	N.A.	N.A.
Education†	315 15.05 (2.79)	11,549 12.55 (3.00)	N.A. 11.55 (4.63)	N.A. 9.75 (4.13)
Occupational prestige‡	315 53.24 (16.52)	11,549 41.88 (13.78)	246 46.56 (13.52)	9,037 40.46 (12.56)
Earnings (\$)§	147 27,322 (12,246)	5,161 19,750 (11,778)	246 N.A. N.A.	8,962 N.A. N.A.
	124	4,169	N.A.	N.A.

SOURCE.—National Opinion Research Center (1987b).

NOTE.—N.A. indicates that data are not available.

* Includes male and female respondents.

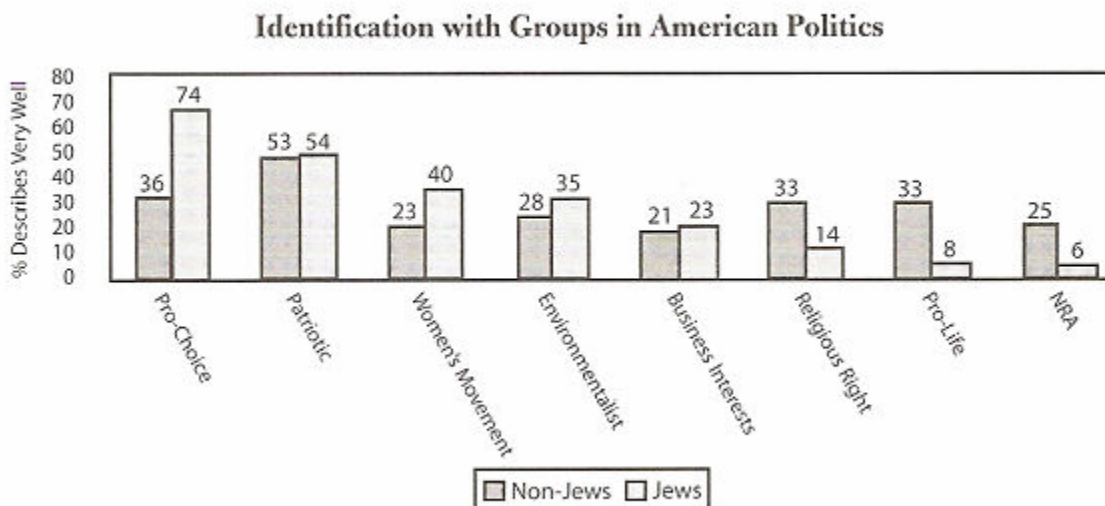
† Includes male and female respondents and the fathers of male and female respondents.

‡ Includes male respondents and the fathers of male and female respondents.

§ Includes male respondents only. Data are for the years 1974–86.

zdroj: **MAISEL, Sandy L.**: *Jews In American Politics*; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Příloha č. 3: Identifikace židů v USA s různými skupinami a myšlenkovými proudy; 2000

Source: Jewish Public Opinion Study/Knowledge Networks 2000

zdroj: **MAISEL, Sandy L.**: *Jews In American Politics*; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Příloha č. 4: Židovští senátoři v americkém Senátu

Senator	Party and State	Years of Service
Yulee, David Levy	D-Fla.	1845–1851, 1855–1861
Benjamin, Judah Philip	Whig-La.	1853–1861
Jonas, Benjamin Franklin	D-La.	1879–1885
Simon, Joseph	R-Oreg.	1898–1903
Rayner, Isidor	D-Md.	1905–1912
Guggenheim, Simon	R-Colo.	1907–1913
Lehman, Herbert Henry	D-N.Y.	1949–1957
Neuberger, Richard Lewis	D-Oreg.	1955–1960
Javits, Jacob Koppel	R-N.Y.	1957–1981
Gruening, Ernest Henry	D-Alaska	1959–1969
Ribicoff, Abraham A.	D-Conn.	1963–1981
Metzenbaum, Howard M.	D-Ohio	1974; 1976–1995
Stone, Richard Bernard	D-Fla.	1975–1980
Zorinsky, Edward F.	D-Neb.	1976–1987
Boschwitz, Rudolph Eli	R-Minn.	1978–1991
Levin, Carl Milton	D-Mich.	1979–
Rudman, Warren Bruce	R-N.H.	1980–1993
Specter, Arlen	R-Pa.	1981–
Lautenberg, Frank Raleigh	D-N.J.	1982–2001
Hecht, Jacob (Chic)	R-Nev.	1983–1989
Kohl, Herbert	D-Wis.	1989–
Lieberman, Joseph I.	D-Conn.	1989–
Wellstone, Paul David	D-Minn.	1991–
Feinstein, Dianne	D-Calif.	1992–
Boxer, Barbara	D-Calif.	1993–
Feingold, Russell Dana	D-Wis.	1993–
Wyden, Ronald Lee	D-Oreg.	1996–
Schumer, Charles Ellis	D-N.Y.	1999–

Senators listed by year of first election.

zdroj: **MAISEL, Sandy L.**: *Jews In American Politics*; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Příloha č. 5: Židovští poslanci ve Sněmovně reprezentantů

Representative	Party and State	Years of Service
London, Meyer	Soc. N.Y.	1915–1919; 1921–1923
Siegel, Isaac	R-N.Y.	1915–1923
Kraus, Milton	R-Ind.	1917–1923
Volk, Lester David	R-N.Y.	1920–1923
Perlman, Nathan David	R-N.Y.	1920–1927
Ansorge, Martin Charles	R-N.Y.	1921–1923
Rossdale, Albert Berger	R-N.Y.	1921–1923
Rosenbloom, Benjamin	R-W.V.	1921–1925
Marx, Samuel	D-N.Y.	Elected 1922; died before assuming office
Jacobstein, Meyer	D-N.Y.	1923–1929
Dickstein, Samuel	D-N.Y.	1923–1945
Bloom, Sol	D-N.Y.	1923–1949
Coller, Emanuel	D-N.Y.	1923–1973
Gulder, Benjamin Martin	R-Pa.	1925–1933
Kahn, Florence Prag	R-Calif.	1925–1937
Cohen, William Wolfe	D-N.Y.	1927–1929
Sirovich, William Irving	D-N.Y.	1927–1939
Peysor, Theodore Albert	D-N.Y.	1933–1937
Ellerbogen, Henry	D-Pa.	1933–1938
Kopplemann, Herman Paul	D-Conn.	1933–1939; 1941–1943; 1945–1947
Citron, William Paul	D-Conn.	1935–1939
Sacks, Leon	D-Pa.	1937–1943
Edelstein, Morris Michael	D-N.Y.	1940–1941
Klein, Arthur George	D-N.Y.	1941–1945; 1946–1956
Weiss, Samuel Arthur	D-Pa.	1941–1946
Ellison, Daniel	R-Md.	1943–1945
Rabin, Benjamin J.	D-N.Y.	1945–1947
Rayfiel, Leo Frederick	D-N.Y.	1945–1947
Javits, Jacob Koppel	R-N.Y.	1947–1954
Multer, Abraham Jacob	D-N.Y.	1947–1967
Isacson, Leo	Am. Lab.-N.Y.	1948–1949
Irving, Theodore	D-N.Y.	1949–1953
Ribicoff, Abraham A.	D-Conn.	1949–1953
Heller, Louis Benjamin	D-N.Y.	1949–1954
Chudoff, Earl	D-Pa.	1949–1958
Dolinger, Isidore	D-N.Y.	1949–1959
Yates, Sidney Richard	D-Ill.	1949–1953; 1955–1999
Fine, Sidney Asher	D-N.Y.	1951–1956
Holtzman, Lester	D-N.Y.	1953–1961
Friedel, Samuel Nathaniel	D-Md.	1953–1971
Davidson, Irwin Deimore	D-N.Y.	1955–1956
Zelenko, Herbert	D-N.Y.	1955–1963
Teller, Ludwig	D-N.Y.	1957–1961
Ferbstein, Leonard	D-N.Y.	1957–1971
Toll, Herman	D-Pa.	1959–1967
Halpern, Seymour	R-N.Y.	1959–1973
Gilbert, Jacob H.	D-N.Y.	1960–1971
Joelson, Charles Samuel	D-N.J.	1961–1969
Rosenthal, Benjamin S.	D-N.Y.	1962–1963
Kosnick, Joseph Yale	D-N.Y.	1965–1969

Representative	Party and State	Years of Service
Tenzler, Herbert	D-N.Y.	1965-1969
Ottinger, Richard L.	D-N.Y.	1965-1971; 1975-1985
Scheuer, James	D-N.Y.	1965-1973; 1975-1993
Wolff, Lester Lionel	D-N.Y.	1965-1981
Stoiger, Sam	R-Ariz.	1967-1977
Filberg, Joshua	D-Pa.	1967-1979
Fodell, Benjamin L.	D-N.Y.	1968-1975
Lowenstein, Allard K.	D-N.Y.	1969-1971
Mikva, Abner Joseph	D Ill.	1969-1973; 1975-1979
Koch, Edward Irving	D-N.Y.	1969-1977
Abzug, Bella Sawitsky	D-N.Y.	1971-1977
Gilman, Benjamin Arthur	R-N.Y.	1973
Mezvinsky, Edward M.	D-IA	1973-1977
Holtzman, Elizabeth	D-N.Y.	1973-1981
Lehman, William	D-Fla.	1973-1993
Waxman, Henry Arnold	D-Calif.	1975-
Krebs, John Hans	D-Calif.	1975-1979
Speltman, Gladys Noon	D-Md.	1975-1981
Richmond, Frederick W	D-N.Y.	1975-1982
Lewtas, Elliott Harris	D-Ga.	1975-1985
Gradison, Willis David	R-Ohio	1975-1993
Solerz, Stephen	D-N.Y.	1975-1993
Marks, Marc Lincoln	R Pa.	1977-1983
Weiss, Theodore S.	D-N.Y.	1977-1992
Glickman, Daniel Robert	D-Kans.	1977-1995
Beilenson, Anthony C.	D-Calif.	1977-1997
Green, Sedgwick William	R-N.Y.	1978-1993
Frost, (Jonas) Martin	D-Tex.	1979-
Kramer, Kenneth Bentley	R-Colo.	1979-1987
Wolpe, Howard Elliot III	D-Mich.	1979-1993
Frank, Barney	D-Mass.	1981-
Lantos, Thomas Peter	D-Calif.	1981-
Shamansky, Robert Norton	D-Ohio	1981-1983
Fiedler, Roberta Francis (Bubba)	D-Calif.	1981-1987
Wyczer, Ronald Lee	D-Oreg.	1981-1996
Schumer, Charles Ellis	D-N.Y.	1981-1999
Gejdenson, Samuel	D-Conn.	1981-2001
Ackerman, Gary Leonard	D-N.Y.	1983-
Berman, Howard L.	D-Calif.	1983-
Levin, Sander Martin	D-Mich.	1983-
Sisisky, Norman	D-Va.	1983-
Burton, Sala Calant	D-Calif.	1983-1987
Boxer, Barbara	D-Calif.	1983-1992
Endreich, Benjamin Loader	D-Ala.	1983-1993
Lovino, Meldon Edises	D-Calif.	1983-1993
Smith, Lawrence Jack	D-Fla.	1983-1993
Miller, John	R-Wash.	1985-1993
Cardin, Benjamin	D-Md.	1987
Engel, Eliot Lance	D-N.Y.	1989-
Lowey, Nita Melnikoff	D-N.Y.	1989-
Schiff, Steve	R-N.M.	1989-1997

Representative	Party and State	Years of Service
Sanders, Bernard	Ind.-Vt.	1991
Zimmer, Richard	R-N.J.	1991-1997
Nadler, Jerrold Lewis	D-N.Y.	1992
Deutsch, Peter R.	D-Fla.	1993-
Filner, Robert	D-Calif.	1993-
Coppersmith, Sam	D-Ariz.	1993-1995
Fingerhut, Eric	D-Ohio	1993-1995
Hamburg, Daniel	D-Calif.	1993-1995
Klein, Herbert Charles	D-N.J.	1993-1995
Levy, David A.	R-N.Y.	1993-1995
Mozvinsky, Margolis M.	D-Pa.	1993-1995
Schenk, Lynn	D-Calif.	1993-1995
Harman, Jane E.	D-Calif.	1993-1997; 2001-
Fox, Jon	R-Pa.	1995-1999
Rohman, Steven R.	D-N.J.	1997-
Shorman, Brad	D-Calif.	1997-
Wexler, Robert	D-Fla.	1997
Berkoley, Shelley	D-New.	1999-
Schakowsky, Jan	D-Ill.	1999-
Weiner, Anthony	D-N.Y.	1999-
Centor, Eric	R-Va.	2001-
Davis, Susan	D-Calif.	2001
Israel, Steve	D-N.Y.	2001-
Schill, Adam	D-Calif.	2001-

Representatives listed by year of first election.

zdroj: **MAISEL, Sandy L.**: Jews In American Politics; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Příloha č. 6: a) Židovští soudci amerického Nejvyššího soudu

b) Židovští soudci za Billa Clintona

a)

Justice	Years on the Court	Appointed by
Louis Dembitz Brandeis	1916–1939	Woodrow Wilson
Benjamin Nathan Cardozo	1932–1938	Herbert Hoover
Felix Frankfurter	1939–1962	Franklin D. Roosevelt
Arthur Joseph Goldberg	1962–1965	John F. Kennedy
Abe Fortas	1965–1969	Lyndon B. Johnson
Ruth Bader Ginsburg	1993–	B. II Clinton
Stephen Gerald Breyer	1994–	B. II Clinton

Justices listed by year of appointment

zdroj: **MAISEL, Sandy L.**: Jews In American Politics; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

b)

President	Judge	District
George H. W. Bush <i>(continued)</i>	Schlesinger, Harvey E.	Florida, M.D.
	Soell, Arthur D.	New York, E.D.
	Suhl, Norman H.	New Hampshire
Bill Clinton	Adelman, Lynn S.	Wisconsin, E.D.
	Atlas, Nancy Friedman	Texas, S.D.
	Beer, Harold Jr.	New York, S.D.
	Berman, Richard Miles	New York, S.D.
	Block, Frederic	New York, E.D.
	Borman, Paul David	Michigan, E.D.
	Broyer, Charles R.	California, N.D.
	Buchwald, Naomi R.	New York, S.D.
	Chasanow, Deborah Kuss	Maryland
	Chatigny, Robert N.	Connecticut
	Cooper, Florence-Marie	California, C.D.
	Dlott, Susan J.	Ohio, S.D.
	Fogel, Jeremy Dan	California, N.D.
	Friedman, Jerome B.	Virginia, E.D.
	Friedman, Paul I.	District of Columbia
	Furgeson, William Royal Jr.	Texas, W.D.
	Gorshon, Nina	New York, E.D.
	Gertner, Nancy	Massachusetts
	Gottleman, Robert W.	Illinois, N.D.
	Gold, Alan S.	Florida, S.D.
	Hallerstein, Alvin K.	New York, S.D.
	Hochberg, Faith S.	New Jersey
	Kaplan, Lewis A.	New York, S.D.
	Katz, David A.	Ohio, N.D.
	Kaufman, Bruce William	Pennsylvania, E.D.
	Kossler, Gladys	District of Columbia
	Lasnik, Robert Stephen	Washington, W.D.
	Lenard, Joan A.	Florida, S.D.
	Lynn, Barbara M.	Texas, N.D.
	Matz, A. Howard	California, C.D.
	Mossitt, Peter J.	Maryland
	Moskowitz, Barry Ted	California, S.D.
	Polster, Dan Aaron	Ohio, N.D.
	Pooler, Rosemary S.	New York, N.D.
	Pregerson, Dean D.	California, C.D.
	Rakoff, Jed S.	New York, S.D.
	Russ, Allyne K.	New York, E.D.
	Saris, Paul B.	Massachusetts
	Scheindlin, Shira A.	New York, S.D.
	Schiller, Berle M.	Pennsylvania, E.D.
	Schwartz, Allen G.	New York, S.D.
	Singal, George Z.	Maine
	Stein, Sidney H.	New York, S.D.
	Trager, David G.	New York, E.D.

N.D. = northern district; E.D. = eastern district; S.D. = southern district; W.D. = western district; C.D. = central district.

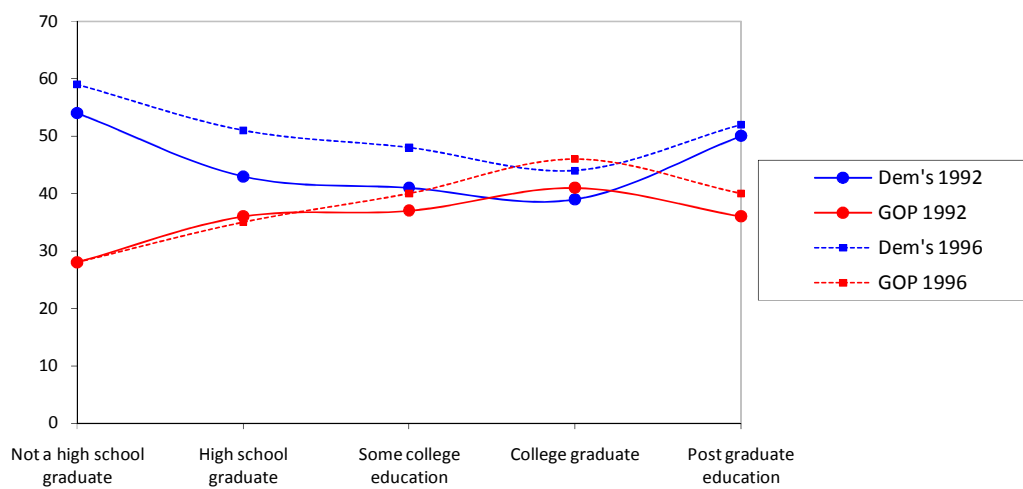
zdroj: MAISEL, Sandy L.: Jews In American Politics; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Príloha č. 7: Průzkumy po prezidentských volbách 1992, 1996

THE PRESIDENTIAL VOTE IN SOCIAL GROUPS (IN PERCENTAGES)							
% of 1992 total vote	3-party vote						
	1992			1996			
	Social group	Clinton	Bush	Perot	Clinton	Dole	Perot
	Total vote	43	37	19	49	41	8
	<i>Party and ideology</i>						
2	Liberal Republicans	17	54	30	44	48	9
13	Moderate Republicans	15	63	21	20	72	7
21	Conservative Republicans	5	82	13	6	88	5
4	Liberal Independents	54	17	30	58	15	18
15	Moderate Independents	43	28	30	50	30	17
7	Conservative Independents	17	53	30	19	60	19
13	Liberal Democrats	85	5	11	89	5	4
20	Moderate Democrats	76	9	15	84	10	5
6	Conservative Democrats	61	23	16	69	23	7
	<i>Gender and marital status</i>						
33	Married men	38	42	21	40	48	10
33	Married women	41	40	19	48	43	7
15	Unmarried men	48	29	22	49	35	12
20	Unmarried women	53	31	15	62	28	7
	<i>Race</i>						
83	White	39	40	20	43	46	9
10	Black	83	10	7	84	12	4
5	Hispanic	61	25	14	72	21	6
1	Asian	31	55	15	43	48	8
	<i>Religion</i>						
46	White Protestant	33	47	21	36	53	10
29	Catholic	44	35	20	53	37	9
3	Jewish	80	11	9	78	16	3
17	Born Again, religious right	23	61	15	26	65	8
	<i>Age</i>						
17	18–29 years old	43	34	22	53	34	10
33	30–44 years old	41	38	21	48	41	9
26	45–59 years old	41	40	19	48	41	9
24	60 and older	50	38	12	48	44	7
	<i>Education</i>						
6	Not a high school graduate	54	28	18	59	28	11
24	High school graduate	43	36	21	51	35	13
27	Some college education	41	37	21	48	40	10
26	College graduate	39	41	20	44	46	8
17	Post graduate education	50	36	14	52	40	5
	<i>Family income</i>						
11	Under \$15,000	58	23	19	59	28	11
23	\$15,000–\$29,999	45	35	20	53	36	9
27	\$30,000–\$49,999	41	38	21	48	40	10
39	Over \$50,000	39	44	17	44	48	7
18	Over \$75,000	36	48	16	41	51	7
9	Over \$100,000	—	—	—	38	54	6
	<i>Region</i>						
23	East	47	35	18	55	34	9
26	Midwest	42	37	21	48	41	10
30	South	41	43	16	46	46	7
20	West	43	34	23	48	40	8
	<i>Community size</i>						
10	Population over 500,000	58	28	13	68	25	6
21	Population 50,000 to 500,000	50	33	16	50	39	8
39	Suburbs	41	39	21	47	42	8
30	Rural areas, towns	39	40	20	45	44	10

zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/United_States_presidential_election,_1992

Příloha č. 8: Vliv míry vzdělání na prezidentské volby 1992 a 1996

zdroj dat: MAISEL, Sandy L.: Jews In American Politics; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Příloha č. 9: Míra sebeidentifikaci židů jako demokratů; 1990-1998

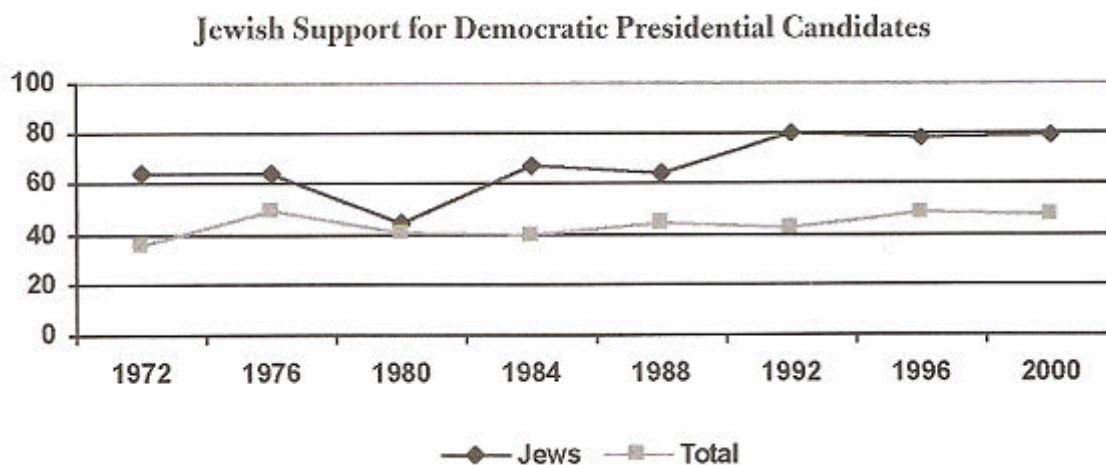
The Status of the New Deal Coalition in the 1990s (% Identify as Democrats)

	1990 (%)	1992 (%)	1994 (%)	1996 (%)	1998 (%)
Jewish	59	65	60	58	56
African American	72	75	76	72	76
Latino	56	51	49	61	49
White Catholic	38	41	35	40	38
White Southern	35	34	30	32	28

Source: Exit Poll Data, 1990-1998

zdroj: **MAISEL, Sandy L.:** Jews In American Politics; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

Příloha č. 10: Podpora amerických židů prezidentským kandidátům u voleb; 1972-2000

Source: Voter News Service, Exit Poll Data 1972-2000

zdroj: **MAISEL, Sandy L.:** Jews In American Politics; Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.; 2001

